

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди**

**До 215-ї річниці від дня заснування
ХНПУ імені Г.С. Сковороди**

Ю.В. Грицкова

**ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

**[для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
четвертого року навчання]**

Харків - 2019

УДК 378.147.091.33-027.22(072)
ББК 74.580.252.4р30
Г85

Укладач: Грицкова Ю. В.

Рецензенти:

Тарарак Н.Г. - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і технологій дошкільної освіти та мистецьких дисциплін Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди;

Агаркова Н.О. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової і професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди.

Педагогічна практика у закладах дошкільної освіти: програма та методичні рекомендації [для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня четвертого року навчання]. Харків : Монограф, 2019. 88 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 5 від 04.09.2019 р.

Видано за рахунок укладача

©Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди
©Грицкова Ю. В.

ЗМІСТ

Передмова	5
Програма практики	6
1. Опис педагогічної практики	6
2. Мета та завдання педагогічної практики	7
3. Зміст педагогічної практики за модулями	9
Модуль 1. Загальне ознайомлення з організаційними аспектами роботи закладу дошкільної освіти	9
Модуль 2. Спостереження та аналіз професійної діяльності педагогічних працівників ЗДО (відповідно додатковим компетенціям)	10
Модуль 3. Самостійне виконання практикантами обов'язків педагогічних працівників	11
Модуль 4. Підготовка звітної документації та захист результатів педагогічної практики	13
4. Структура педагогічної практики	14
5. Практична робота	15
6. Самостійна робота	16
7. Форми і методи контролю	17
8. Критерії оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти	17
9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти	18
10. Шкала оцінювання	18
11. Методичне забезпечення	19
12. Рекомендована література	19
13. Інформаційні ресурси	24
Методичні рекомендації	25
1. Організація та керівництво педагогічною практикою	25
2. Зміст роботи та звітність здобувачів вищої освіти за результатами педагогічної практики	32

Додатки	46
Додаток А. Форма титульної сторінки звітної документації	46
Додаток Б. Посадові обов'язки директора та вихователя-методиста ЗДО	47
Додаток В. Приклад протоколу засідання педагогічної ради	55
Додаток Г. До питання організації та проведення семінарів та семінарів-практикумів у ЗДО	60
Додаток Д. Приклад оформлення консультації для батьків (молодих вихователів)	63
Додаток Е. Зразок загального звіту про проходження педагогічної практики	67
Додаток Ж. Рекомендації щодо організації та проведення логопедичних занять	70
Додаток З. Схема самоаналізу логопедичного заняття	74
Додаток И. Орієнтовний музичний репертуар у різних вікових групах (за Освітньою програмою для дітей від двох до семи років «Дитина»)	75
Додаток К. Зміст педагогічної роботи та орієнтовна тематика завдань з художньо-продуктивної діяльності дітей дошкільного віку (за Освітньою програмою для дітей від двох до семи років «Дитина»)	83

ПЕРЕДМОВА

Період підготовки педагога у закладі вищої освіти є найбільш відповідальним у становленні майбутнього професіонала, фахівця, компетентного у своїй діяльності. Формування професійної компетентності базується на отриманні теоретичних знань та практичних вмінь, основи яких закладаються під час аудиторних занять - лекційних, практичних та семінарських, а їх перехід у навички здійснюється під час проходження педагогічної практики. Педагогічна практика сприяє формуванню у майбутніх педагогів важливих професійно-особистісних якостей, розвитку педагогічного мислення, творчості та здібностей, необхідних для здійснення педагогічної діяльності. Саме тому педагогічна практика посідає особливе місце у професійній підготовці бакалаврів дошкільної освіти і виступає органічною складовою освітнього процесу, психолого-педагогічної і методичної підготовки майбутніх фахівців, пов'язуючи теоретичне навчання здобувачів вищої освіти з їх майбутньою самостійною роботою у дошкільній установі.

Значні можливості для формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти за спеціальністю «012 Дошкільна освіта» має педагогічна практика, яку вони проходять у закладах дошкільної освіти на четвертому році навчання. Вона передбачає виконання майбутніми спеціалістами окремих функцій вихователя-методиста закладу дошкільної освіти (зокрема здійснення контрольно-аналітичної діяльності; організацію та проведення методичної роботи з педагогічним колективом, спрямованої на підвищення професійної майстерності та розвиток творчого потенціалу вихователів; проведення просвітницької роботи з батьками вихованців закладу), а також виконання здобувачами функцій інших педагогічних працівників (відповідно додатковим компетенціям) - вихователя, музичного керівника, керівника гуртка з образотворчої діяльності та учителя-логопеда, і сприяє формуванню у майбутніх фахівців дошкільної освіти навичок подальшої професійної педагогічної діяльності.

ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

1. Опис педагогічної практики

Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Загальні характеристики	Навчальне навантаження з педагогічної практики	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	інваріантна	Рік підготовки:	
		4	
	Загальна кількість кредитів – 7,5	Семестр	
		8	
Спеціальність 012 Дошкільна освіта	Загальна кількість годин – 225	Практична робота	
		90	
	Модулів – 7	Самостійна робота	
Освітній рівень: бакалавр	Співвідношення аудиторних годин і годин самостійної роботи – 1:1,5	135	
		Форма підсумкового контролю:	
	Мова навчання – українська	іспит	

2. Мета та завдання педагогічної практики

Предмет педагогічної практики – особливості організації та керівництва освітнім процесом у закладах дошкільної освіти.

Міждисциплінарні зв'язки - загальна педагогіка, вступ до спеціальності, педагогіка дошкільна, дитяча та педагогічна психологія, основи педагогічної майстерності, основи природознавства і методика ознайомлення з природою, основи образотворчого мистецтва і методика керівництва образотворчою діяльністю дітей, художньо-естетична діяльність в ЗДО, теорія і методика розвитку рідної мови, методика формування елементарних математичних уявлень, теорія і методика фізичного виховання, теорія і методика музичного виховання, організація та керівництво ЗДО.

Мета та завдання практики

Метою педагогічної практики є підготовка здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня четвертого року навчання до самостійного виконання функцій педагогічних працівників безпосередньо в умовах реального педагогічного процесу сучасного ЗДО; формування вмінь організації та проведення освітньої роботи з дітьми дошкільного віку, просвітницької роботи з батьками, методичної роботи з педагогічним колективом; удосконалення навичок практичної діяльності.

Основними **завданнями** педагогічної практики є: поглиблення та закріплення теоретичних знань здобувачів вищої освіти з усіх дисциплін освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів; розширення знань про особливості організації та керівництва освітнім процесом у закладі дошкільної освіти, контроль за розвитком цього процесу; формування умінь співвідносити теоретичні знання про вікові та індивідуальні особливості дошкільників,

організацію життєдіяльності дітей у закладі дошкільної освіти, умови, зміст та методику їх виховання, навчання і розвитку зі станом практичної організації педагогічного процесу у ЗДО, надавати рекомендації щодо оптимізації педагогічного процесу; вироблення професійних умінь, необхідних педагогічним працівникам закладів дошкільної освіти для виконання професійних функцій та посадових обов'язків; набуття та усвідомлення здобувачами вищої освіти власного досвіду педагогічної діяльності при виконанні основних функцій педагогічних працівників ЗДО, досвіду організаційно-педагогічної, методичної та контрольно-аналітичної діяльності при виконанні основних функцій вихователя-методиста ЗДО; удосконалення навичок майбутніх фахівців дошкільної освіти щодо організації педагогічного процесу у закладах дошкільної освіти.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня четвертого року навчання повинні:

знати: вікові особливості дітей дошкільного віку; особливості організації та проведення режимних процесів у групах дошкільного віку; особливості організації різних видів діяльності дітей дошкільного віку та методи керівництва ними; зміст, форми та методи навчання й виховання дітей дошкільного віку, оптимальні для здійснення їх різнобічного розвитку; особливості керівництва освітнім процесом в ЗДО, здійснення організаційно-педагогічної, методичної та контрольно-аналітичної діяльності;

уміти: планувати та організовувати освітній процес у різних вікових групах ЗДО; здійснювати процес виховання й навчання таким чином, щоб він сприяв особистісному розвитку дитини дошкільного віку; організовувати дитячий колектив, проводити індивідуальну роботу з дітьми; аналізувати режимні процеси, заняття з різних розділів Освітньої програми, надавати рекомендації щодо їх проведення; проводити різні форми методичної роботи в ЗДО; організовувати та проводити просвітницьку та консультативну роботу з батьками вихованців.

3. Зміст педагогічної практики за модулями

Модуль 1. *Загальне ознайомлення з організаційними аспектами роботи закладу дошкільної освіти.*

1.1. *Ознайомлення з закладом дошкільної освіти та особливостями організації освітнього процесу у ньому.*

Ознайомлення з закладом дошкільної освіти, його типом, видом, спрямуванням, режимом роботи, умовами, створеними для реалізації інваріантної та варіативної складових Базового компоненту дошкільної освіти, матеріально-технічною базою. Бесіда з директором закладу дошкільної освіти, вихователем-методистом, ознайомлення з їх посадовими обов'язками. Аналіз Статуту ЗДО, рецензування річного плану роботи.

Вивчення комплексної та парціальних програм, за якими здійснюється освітній процес у ЗДО.

1.2. *Робота з документацією педагогічних працівників.*

Ознайомлення з документацією вихователя-методиста, планом його роботи, щоденником аналізу освітнього процесу. Аналіз планів роботи методичного кабінету, протоколів засідань педагогічної ради, тематики та планів проведення семінарів, семінарів-практикумів, консультацій. Аналіз виконання вихователем-методистом професійних функцій та посадових обов'язків. Складання циклограми власної діяльності на період практики.

Робота з документацією педагогічних працівників: вихователів, учителя – логопеда, музичного керівника, керівника гуртка з образотворчого мистецтва (відповідно додатковим компетенціям). Вивчення перспективних та календарних планів роботи, аналіз тематики, відповідності форм, методів і засобів розвитку, виховання й навчання дітей групи їх віковим, психофізіологічним особливостям, здібностям і потребам. Вивчення плану проведення роботи з батьками.

Модуль 2. *Спостереження та аналіз професійної діяльності педагогічних працівників ЗДО (відповідно додатковим компетенціям).*

2.1. *Спостереження за організацією та проведенням освітньої роботи з дітьми дошкільного віку.*

Додаткова компетенція «Логопедія»

Спостереження за обстеженням дітей з мовленнєвими вадами, яке проводить логопед.

Відвідання індивідуальних, підгрупових, фронтальних занять, які проводить логопед (з обов'язковим конспектуванням та обговоренням).

Додаткова компетенція «Музичне мистецтво»

Спостереження за організацією музичної діяльності дошкільників у різних вікових групах. Спостереження за співпрацею музичного керівника і вихователя під час проведення музичних занять, розваг, підготовки до свят. Спостереження за самотійною музичною діяльністю дошкільників.

Відвідання та аналіз музичних занять і виховних заходів.

Додаткова компетенція «Образотворче мистецтво»

Відвідання та аналіз занять з художньо-продуктивної діяльності вихованців конкретної вікової групи, аналіз відповідності їх змісту календарному плану, програмовим вимогам та віковим особливостям дітей.

Спостереження за самотійною образотворчою діяльністю дошкільників.

2.2. *Спостереження за організацією та проведенням роботи з батьками дітей дошкільного віку.*

Спостереження за проведенням педагогічними працівниками організаційної, консультативної та просвітницької роботи з батьками вихованців групи, аналіз змісту та форм проведення.

Модуль 3. *Самостійне виконання практикантами обов'язків педагогічних працівників.*

3.1. *Виконання практикантами обов'язків та функцій вихователя-методиста.*

3.1.1. *Здійснення контрольної-аналітичної діяльності.*

Спостереження за проведенням вихователями режимних процесів у групах: ранкового прийому дітей, ранкової гімнастики, сніданку, прогулянки, обіду, підготовки до сну. Відвідання та аналіз занять, свят, розваг, проведених вихователями груп, аналіз відповідності їх тематики плану роботи вихователя, відповідності змісту - програмовим вимогам та віковим особливостям дітей. Надання рекомендацій щодо вдосконалення освітньої роботи у групі.

3.1.2. *Організація та проведення методичної роботи в ЗДО.*

Організація та проведення методичного заходу для педагогічних працівників закладу - педагогічної ради, семінару або семінару-практикуму.

Організація та проведення консультації для молодих вихователів з актуальних проблем дошкільної педагогіки.

Участь у різних формах методичної роботи, запланованих на період практики.

Поповнення арсеналу матеріалів методичного кабінету: виготовлення наочних посібників, атрибутики до ігор і т.п.

3.1.3. *Організація та проведення просвітницької роботи з батьками.*

Проведення консультації для батьків з актуальних питань виховання дітей дошкільного віку.

Участь у проведенні інших форм роботи з батьками.

3.2. Виконання практикантами функцій педагогічних працівників відповідно додатковим компетенціям.

Додаткова компетенція «Логопедія»

(виконання здобувачами вищої освіти обов'язків вихователя логопедичної групи, учителя-логопеда)

Підготовка обладнання, наочності та мовленнєвого матеріалу для проведення логопедичного обстеження дітей з мовленнєвими порушеннями.

Самостійне проведення обстеження дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку (з обов'язковим заповненням протоколів обстеження, мовленнєвих карток з постановкою обґрунтованого логопедичного висновку).

Складання психолого-педагогічної характеристики на дитину логопедичної групи (за результатами спостережень).

Самостійне складання планів-конспектів індивідуальних, підгрупових та фронтальних логопедичних занять.

Підготовка обладнання, наочності та мовленнєвого матеріалу для проведення індивідуальних, підгрупових, фронтальних логопедичних занять.

Самостійне проведення індивідуальних і підгрупових логопедичних занять та їх самоаналіз.

Розробка та проведення виховного заходу для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Додаткова компетенція «Музичне мистецтво»

(виконання здобувачами вищої освіти обов'язків музичного керівника)

Самостійне складання планів-конспектів музичних занять і розваг для дітей дошкільного віку.

Добір та самостійне виготовлення необхідних матеріалів для проведення музичних занять і розваг; участь в оформленні музичної зали та груп.

Самостійне проведення музичних занять у різних вікових групах ЗДО з їх подальшим самоаналізом.

Розробка та проведення виховного заходу для дітей конкретної вікової групи (музичної розваги) з його подальшим самоаналізом.

Додаткова компетенція «Образотворче мистецтво»

(виконання здобувачами вищої освіти обов'язків вихователя групи,
керівника гуртка з образотворчої діяльності)

Самостійне складання планів-конспектів індивідуальних, підгрупових та фронтальних занять з художньо-продуктивної діяльності дітей дошкільного віку.

Розробка і виготовлення наочних, дидактичних матеріалів до пробних, залікових занять з художньо-продуктивної діяльності дітей дошкільного віку.

Підготовка до проведення та проведення занять з художньо-продуктивної діяльності у конкретній віковій групі (заняття з малювання, ліплення, аплікації або конструювання) та їх самоаналіз.

Самостійне складання конспектів двох бесід на художньо-естетичну тематику та подальше їх проведення у конкретній віковій групі.

Організація тематичних виставок дитячих робіт.

Участь у підготовці до проведення та проведенні виховних та тематичних заходів у закладі дошкільної освіти.

Модуль 4. Підготовка звітної документації та захист результатів педагогічної практики.

4.1. Підготовка звітної документації.

Оформлення індивідуального плану проходження педагогічної практики, щоденника педагогічної практики, конспектів проведення залікових форм роботи та звіту про проходження педагогічної практики, що є основною формою звітності здобувача вищої освіти і має містити відомості про виконання практикантом усіх розділів програми практики, аналіз її результатів, мати висновки та пропозиції. Подання звітної документації на перевірку у відповідності до визначених вимог протягом трьох днів після закінчення педагогічної практики.

4.2. Захист практики на підсумковій конференції.

Презентація результатів педагогічної практики на підсумковій конференції.

4. Структура педагогічної практики

На проходження педагогічної практики відводиться 7,5 кредитів ЄКТС 225 годин.

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма			заочна форма		
	Усього	у тому числі		Усього	у тому числі	
		Практична робота	Самостійна робота		Практична робота	Самостійна робота
Модуль 1. Загальне ознайомлення з організаційними аспектами роботи закладу дошкільної освіти.						
Ознайомлення з закладом дошкільної освіти та особливостями організації освітнього процесу у ньому.	8	4	4			
Робота з документацією педагогічних працівників.	12	4	8			
Разом за модулем 1	20	8	12			
Модуль 2. Спостереження та аналіз професійної діяльності педагогічних працівників ЗДО (відповідно додатковим компетенціям).						
Спостереження за організацією та проведенням освітньої роботи з дітьми дошкільного віку.	50	25	25			
Спостереження за організацією та	20	10	10			

проведенням роботи з батьками дітей дошкільного віку.						
Разом за модулем 2	70	35	35			
Модуль 3. Самостійне виконання практикантами обов'язків педагогічних працівників.						
Виконання практикантами обов'язків та функцій вихователя-методиста.	66	25	41			
Виконання практикантами функцій педагогічних працівників відповідно додатковим компетенціям.	60	20	40			
Разом за модулем 3	126	45	81			
Модуль 4. Підготовка звітної документації та захист результатів педагогічної практики.						
Підготовка звітної документації.	5	-	5			
Захист практики на підсумковій конференції.	4	2	2			
Разом за модулем 4	9	2	7			
Усього:	225	90	135			

5. Практична робота

<i>№ n/n</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Години</i>	
		денна форма	заочна форма
1.	Ознайомлення з закладом дошкільної освіти та особливостями організації освітнього процесу у ньому.	4	

2.	Робота з документацією педагогічних працівників.	4	
3.	Спостереження за організацією та проведенням освітньої роботи з дітьми дошкільного віку.	25	
4.	Спостереження за організацією та проведенням роботи з батьками дітей дошкільного віку.	10	
5.	Виконання практикантами обов'язків та функцій вихователя-методиста.	25	
6.	Виконання практикантами функцій педагогічних працівників відповідно додатковим компетенціям.	20	
7.	Участь у підсумковій конференції.	2	
	Разом	90	

6. Самостійна робота

<i>№ п/п</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Години</i>	
		денна форма	заочна форма
1.	Ознайомлення з закладом дошкільної освіти та особливостями організації освітнього процесу у ньому.	4	
2.	Робота з документацією педагогічних працівників.	8	
3.	Спостереження за організацією та проведенням освітньої роботи з дітьми дошкільного віку.	25	
4.	Спостереження за організацією та проведенням роботи з батьками дітей дошкільного віку.	10	
5.	Виконання практикантами обов'язків та функцій вихователя-методиста.	41	
6.	Виконання практикантами функцій педагогічних працівників відповідно додатковим компетенціям.	40	

7.	Підготовка звітної документації.	5	
8.	Участь у підсумковій конференції.	2	
	Разом	135	

7. Форми і методи контролю

Форми та методи поточного контролю – відкритий перегляд залікових форм роботи, перевірка звітної документації, співбесіда.

8. Критерії оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка 90-100 балів виставляється за творче і якісне виконання всіх завдань практики: глибокий і грамотний педагогічний аналіз документації та діяльності педагогічних працівників ЗДО; високий методичний рівень проведення залікових форм роботи; надання звітної документації у зазначений термін і виконання її в точній відповідності всім вимогам щодо змісту і оформлення; цікаву презентацію результатів педагогічної практики.

Оцінка 74-89 балів виставляється, якщо здобувачем здійснено грамотний аналіз документації та діяльності педагогічних працівників ЗДО; з невеликою допомогою керівника організовано та методично правильно проведено заняття, методичний захід чи інший вид роботи; своєчасно надано на перевірку оформлену у відповідності всім вимогам щодо змісту і оформлення звітну документацію та представлено змістовну презентацію результатів педагогічної практики.

Оцінка 60-73 балів виставляється за фрагментарний аналіз документації і діяльності педагогічних працівників ЗДО та демонстрацію низького рівня підготовки і проведення залікових форм роботи; за часткове виконання завдань практики; надання звітної документації з запізненням і оформленої не у

відповідності з основними вимогами; змістовну презентацію результатів педагогічної практики.

Оцінка 35-59 балів виставляється у разі відсутності здобувача вищої освіти на базі практики без поважних причин кілька днів; недбале виконання завдань практики; невчасне надання звітної документації; відсутність на підсумковій конференції.

Оцінка 1-34 балів виставляється за відсутність здобувача вищої освіти на базі практики без поважних причин.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота								
Модуль №1		Модуль №2		Модуль №3		Модуль №4		Сума
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	100
4	5	6	-	25	20	20	20	

10. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності
90–100
74-89
60-73
35-59
1-34

11. Методичне забезпечення

Навчально-методичні посібники викладачів кафедр теорії і технологій дошкільної освіти та мистецьких дисциплін, спеціальної педагогіки з навчальних дисциплін освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, а також фонди бібліотеки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Грицкова Ю. В. Педагогічна практика у закладах дошкільної освіти: програма та методичні рекомендації [для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня четвертого року навчання]. Харків: Монограф, 2019. 88 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Базовий компонент дошкільної освіти / наук. кер.: А. М. Богуш; авт. кол.: Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В. та ін. К., 2012. 26 с.

2. Барищук Г.С. Прислухайтесь, як говорить ваша дитина. Альбом обстеження мовлення дітей: Посібник логопеда. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 48 с.

3. Бочелюк О. І., Романюк Т. В. Організація освітнього процесу в різновіковій групі дошкільного навчального закладу. Х.: Вид-во «Ранок», 2015. 192 с.

4. Бурова А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 256 с.

5. Володіна В.С. Альбом з розвитку мовлення: Говоримо правильно. К.: ТОВ «Перо», 2012. 96 с.

6. Гавриш Н. В., Лінник О. О. Сучасне заняття в дошкільному закладі : навч.-метод. посіб. К. : Альма-Матер, 2007. 495 с.

7. Гавриш Н. В. Сучасне заняття: формальні, змістові та структурні ознаки. *Дошкільне виховання*, 2007. № 8. С.10-14.

8. Грицкова Ю. В. Педагогічна практика у закладах дошкільної освіти: програма та методичні рекомендації [для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня четвертого року навчання]. Харків: Монограф, 2019. 88 с.
9. Дитина : Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білоskalенко [та ін.]; наук. ред.: Г. В. Беленька, М. А. Машовець; МОН України, Київськ. ун-т імені Б. Грінченка. К. : Київськ. ун-т імені Б. Грінченка, 2016. 304 с.
10. Калуська Р. Родинне сонце коло. Методичний порадник для роботи з батьками. Тернопіль : Мандрівець, 2006. 140 с.
11. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білоskalенко [та ін.]; наук. ред.: Г. В. Беленька, М. А. Машовець; МОН України, Київськ. ун-т імені Б. Грінченка. К. : Київськ. ун-т імені Б. Грінченка, 2016. 352 с.
12. Методична робота в ДНЗ / упоряд. : Семізірова В. В. К.: Шкільний світ, 2016. 247 с.
13. Методична робота в ДНЗ / Л. А. Швайка Х. Вид. група «Основа», 2017. 304 с.
14. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку: навч.-метод. посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 136 с.
15. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. К. : Академвидав, 2004. 456 с.
16. Примірний перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти (затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 19 грудня 2017 року № 1633). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/perelik-igrovogo-ta-navchalno-didaktichnogo-obladnannya> (дата звернення: 01.10.2019).
17. Про дошкільну освіту : Закон України, поточна редакція від 16.07.2019 № 2628-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> (дата звернення: 01.10.2019).

18. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан; за заг. ред. О. В. Низковської. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
19. Рібцун О. Г., Рібцун Ю. В. Малювання крок за кроком [посіб. для використання в дошк. навч. закл.]. К.: Літера ЛТД, 2011. 63 с.
20. Розгорнутий календарний план. Друга молодша група. Осінь / Уклад. С. М. Ванжа, Н. В. Куриленко, Я. В. Черевашенко, Т. О. Федюшина. Харків : Вид-во «Ранок», 2017 160 с.
21. Розгорнутий календарний план. Друга молодша група. Зима / Уклад. С. М. Ванжа, Н. В. Куриленко, Я. В. Черевашенко, Т. О. Федюшина, О. Ф. Драчова. Харків : Вид-во «Ранок», 2017. 192 с.
22. Розгорнутий календарний план. Друга молодша група. Весна / Уклад. С. М. Ванжа, Н. В. Куриленко, Я. В. Черевашенко, Т. О. Федюшина, О. Ф. Драчова. Харків : Вид-во «Ранок», 2017. 192 с.
23. Розгорнутий календарний план. Середня група. Осінь / Уклад. С. М. Ванжа, О. В. Моспан, Т. А. Сітало, Н. Б. Цибулько. Х.: Вид-во «Ранок», 2017. 256 с.
24. Розгорнутий календарний план. Середня група. Зима / Уклад. С. М. Ванжа, О. В. Моспан, Т. А. Сітало, Н. Б. Цибулько, Н. М. Лазюк. Х.: Вид-во «Ранок», 2017. 263 с.
25. Розгорнутий календарний план. Середня група. Весна / Уклад. С. М. Ванжа, О. В. Моспан, Т. А. Сітало, Н. Б. Цибулько, Н. М. Лазюк. Х.: Вид-во «Ранок», 2017. 296 с.
26. Розгорнутий календарний план. Старша група. Осінь / Уклад. С. М. Ванжа, Т. В. Власова, О. В. Моспан, Т. І. Ожимова. Харків : Вид-во «Ранок», 2017. 320 с.
27. Розгорнутий календарний план. Старша група. Зима / Уклад. С. М. Ванжа, Т. В. Власова, Н. М. Лазюк, О. В. Моспан, Т. І. Ожимова. Харків : Вид-во «Ранок», 2017. 320 с.

28. Розгорнутий календарний план. Старша група. Весна / Уклад. С. М. Ванжа, Т. В. Власова, Н. М. Лазюк, О. В. Моспан, Т. І. Ожимова. Харків : Вид-во «Ранок», 2017. 328 с.

29. Романюк І. А. Плануємо вивчення стану організації життєдіяльності дітей. *Вихователь-методист дошкільного закладу*, 2010. № 5. С. 56–61.

30. Романюк І. А. Особливості проведення тематичного контролю. *Вихователь-методист дошкільного закладу*, 2010. № 6. С. 63–68.

31. Романюк І. А. Фронтальний та підсумковий контроль у системі внутрішнього контролю. *Вихователь-методист дошкільного закладу*, 2010. № 8. С. 66–69.

32. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2011. 640 с.

33. Соботович Є. Ф. Критерії оцінювання мовленнєвого розвитку дитини (у його лексичній ланці) на різних вікових етапах. *Дефектологія*, 2003. № 2. С. 2-7.

34. Сухорукова Г. В., Дронова О. О., Голота Н. М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі. Підручник / за заг. ред. Г. В. Сухорукової. К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.

35. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2014. 472 с.

Допоміжна

1. Антипова М. Г. Школа рисования. К.: Країна Мрій, 2012. 144 с.

2. Богуш А. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: монографія. К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. 376 с.

3. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник / О. В. Скрипченко, Л. В. Волинська, З. В. Огороднійчук та ін. 2-ге видання. К. : Каравела, 2007. 399 с.

4. Гавриш Н. Ігрові технології у роботі з дорослими. *Дошкільне виховання*, 2004. №5. С.7-9.

5. Голуб Н. М., Потамошнієва О. М., Сінопальнікова Н. М., Хребтова Н. П. Логопедична практика: Методичні рекомендації студентам. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2013. 52 с.
6. Гурова Н. Інтерактивні технології формування професійних компетенцій. *Керівник і керівництво: Інноваційні підходи* / упоряд. Людмила Галіцина. К.: Шк. світ, 2011. С. 85–93.
7. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. 448 с.
8. Калуська Л. В. Дивокрай. Вибрані дидактико-методичні матеріали у 2-х книгах для працівників дошкільних закладів. Тернопіль : Мандрівець, 2004. 256 с.
9. Керівництво дошкільним навчальним закладом: Інформативно-методичні матеріали на допомогу керівникові дошкільного навчального закладу / Упор.: Н. Майор, Ю. Манилюк, О. Тимофєєва. Тернопіль, 2010. 168 с.
10. Кошелівська О. Семінари-практикуми – шлях до оновлення. *Дошкільне виховання*, 2002. № 8. С. 9-11.
11. Крутій К. Концепція постійного контролю за якістю дошкільної освіти. *Вихователь-методист дошкільного закладу*, 2009. № 3. С. 4-6.
12. Крутій К. Концепція постійного контролю за якістю дошкільної освіти. *Вихователь-методист дошкільного закладу*, 2009. № 4. С. 35-36.
13. Малярчук А. Я. Обстеження мовлення дітей: Дидактичний матеріал. К.: Літера ЛТД, 2003. 104 с.
14. Методичний кабінет у дитячому садку / упоряд. Т. Вороніна. К.: Шк. світ, 2008. 128 с.
15. На допомогу вихователю-методисту / упоряд. Т. Вороніна. К.: Шкільний світ, 2009. 128 с.
16. Савченко Р. А. Педагогічні аспекти організації самостійної роботи студентів педагогічних ВНЗ у дисципліні «Теорія і методика музичної освіти дітей». *Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць*. Запоріжжя: Вид-во ЗНУ, 2014. №2. С.102-109.

17. Сучасні форми роботи з педкадрами / М. К. Голубенко. К. : Шк. світ, 2010. 128 с.

18. Творчо-інтеграційні підходи до планування музично-естетичної діяльності дошкільників. Методичний аспект. Ранній вік / О. В. Гусак. Х.: Вид-во «Ранок», 2012. 96 с. (Дошкільна освіта).

19. Творчо-інтеграційні підходи до планування музично-естетичної діяльності дошкільників. Методичний аспект. Молодший дошкільний вік. 4-й рік життя / О. В. Гусак. Х.: Вид-во «Ранок», 2012. 112 с. (Дошкільна освіта).

20. Творчо-інтеграційні підходи до планування музично-естетичної діяльності дошкільників. Методичний аспект. Молодший дошкільний вік. 5-й рік життя / О. В. Гусак. Х.: Вид-во «Ранок», 2012. 128 с. (Дошкільна освіта).

21. Творчо-інтеграційні підходи до планування музично-естетичної діяльності дошкільників. Методичний аспект. Старший дошкільний вік / О. В. Гусак. Х.: Вид-во «Ранок», 2012. 142 с. (Дошкільна освіта).

13. Інформаційні ресурси

<https://dohcolonoc.ru> - сайт для вихователів ЗДО;

<http://vihovateli.com.ua> - сайт для вихователів дитячих садків;

<https://sites.google.com> – сайт для педагогів ЗДО;

<http://www.za-partoi.ru> – блог з виховання, навчання та розвитку дошкільників: корисні статті, поради з виховання та дитячої психології;

<http://mon.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства освіти і науки України;

www.nbuv.gov.ua/ - сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського;

www.korolenko.kharkov.com/ - сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г.Короленка.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Педагогічна практика є обов'язковим компонентом процесу фахової підготовки бакалаврів дошкільної освіти. Відповідно навчальному плану на четвертому курсі вона проводиться у восьмому семестрі, триває п'ять тижнів і надає можливість майбутнім фахівцям дошкільної освіти поглибити та систематизувати теоретичні знання з усіх дисциплін освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, інтегрувати їх у практичні навички та вміння, що забезпечує оволодіння ними складниками професійної компетентності. В процесі практики розвивається педагогічне мислення майбутніх фахівців дошкільної освіти, творчі здібності, формуються важливі професійні якості та навички педагогічної взаємодії і співробітництва.

1. Організація та керівництво педагогічною практикою

Загальне керівництво педагогічною практикою у закладах дошкільної освіти здійснює призначений деканом факультету дошкільної освіти відповідальний за практику - **факультетський керівник**. Факультетський керівник разом з деканатом розподіляє здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня четвертого року навчання по базам практики, разом зі спеціальними кафедрами призначає керівників, готує рапорт та наказ на проведення практики, проводить настановну конференцію. Після закінчення практики факультетський керівник проводить підсумкову конференцію за її результатами, здає у відділ практик підготовлені базами практик накази про організацію і проведення педагогічної практики та відомості на оплату за її керівництво, збирає журнали, звіти керівників практики, на основі яких готує та здає декану факультету та у відділ практик загальний звіт «Про хід практики та її підсумки».

Методичне ж керівництво педагогічною практикою у закладах дошкільної освіти здійснюють провідні, найбільш кваліфіковані викладачі кафедр теорії і

технологій дошкільної освіти та мистецьких дисциплін, спеціальної педагогіки, директори, вихователі-методисти та вихователі груп закладів дошкільної освіти, музичні керівники та вчителі-логопеди. За кожним здобувачем вищої освіти закріплюється груповий керівник, керівник з психолого-педагогічних дисциплін та керівник з фаху.

Обов'язками керівників педагогічної практики є:

- забезпечення чіткої організації практики, здійснення безпосереднього керівництва та контролю над роботою практикантів;
- консультування здобувачів вищої освіти з питань виконання завдань педагогічної практики;
- попередня перевірка розроблених практикантами конспектів залікових форм роботи;
- відвідання проведених практикантами відкритих переглядів, участь в їх обговоренні;
- обговорення з практикантами труднощів, які виникли під час практики, аналіз роботи практикантів;
- перевірка звітної документації та оцінювання педагогічної практики.

Протягом перших трьох тижнів здобувачі вищої освіти виконують обов'язки та функції вихователя-методиста ЗДО. За роботою здобувачів у закладах дошкільної освіти, виконанням ними завдань педагогічної практики спостерігають груповий керівник та керівник з психолого-педагогічних дисциплін.

Груповий керівник:

- разом з керівником бази практики та вихователем-методистом складає розклад роботи здобувачів вищої освіти у методичному кабінеті і закріплює практикантів за віковими групами;
- консультує практикантів з питань здійснення аналізу документації керівника ЗДО – аналізу Статуту закладу дошкільної освіти та річного плану роботи з подальшим рецензуванням останнього, а також аналізу протоколів засідань педагогічної ради, тематики та планів проведення семінарів, семінарів-практикумів, консультацій;
- разом з керівником з психолого-педагогічних дисциплін допомагає практикантам у складанні індивідуальних планів роботи на перші три тижні практики, щотижнево їх затверджує та контролює виконання;
- консультує практикантів щодо складання плану роботи вихователя-методиста на термін практики; перевіряє складені здобувачами циклограми власної діяльності;
- затверджує графік проведення практикантами залікових форм роботи та консультує щодо їх проведення;
- відвідує підготовлений практикантами методичний захід для педагогічних працівників закладу дошкільної освіти (теоретичний семінар, семінар-практикум), бере участь у його обговоренні;
- консультує практикантів щодо здійснення поточного контролю за проведенням режимних процесів і занять та перевіряє заповненні бланки аналізу;

- перевіряє звітну документацію і разом з керівником з психолого-педагогічних дисциплін виставляє оцінку за першу половину педагогічної практики;
- складає звіт за підсумками педагогічної практики та представляє його факультетському керівнику;
- бере участь у настановній і підсумковій конференціях з педагогічної практики.

Керівник з психолого-педагогічних дисциплін:

- разом з груповим керівником допомагає практикантам у складанні індивідуальних планів роботи на перші три тижні практики, щотижнево їх затверджує та контролює виконання;
- затверджує графік проведення практикантами залікових форм роботи та консулює щодо їх проведення;
- відвідує підготовлений практикантами методичний захід для педагогічних працівників закладу дошкільної освіти (теоретичний семінар, семінар-практикум), бере участь у його обговоренні;
- консулює практикантів щодо організації та проведення консультації для молодих вихователів, перевіряє розроблений конспект, відвідує методичний захід, бере участь в його обговоренні;
- консулює практикантів щодо організації та проведення консультації для батьків з актуальних питань виховання дітей дошкільного віку, перевіряє розроблений конспект, відвідує проведений захід, бере участь в його обговоренні;
- перевіряє звітну документацію і разом з груповим керівником виставляє оцінку за першу половину педагогічної практики;
- складає звіт за підсумками педагогічної практики та представляє його факультетському керівнику;
- бере участь у настановній і підсумковій конференціях з педагогічної практики.

Протягом останніх двох тижнів педагогічної практики здобувачі вищої освіти здійснюють обов'язки та виконують функції інших педагогічних працівників закладів дошкільної освіти відповідно до додатковим компетенціям. За керівництво і контроль над роботою практикантів протягом цього часу відповідає керівник з фаху.

Керівник з фаху:

- консулює практикантів з питань здійснення аналізу документації педагогічних працівників - вихователів, учителів-логопедів, музичних керівників, керівника гуртка з образотворчого мистецтва (відповідно до додатковим компетенціям);
- допомагає практикантам у складанні індивідуальних планів роботи на останні два тижні практики, щотижнево їх затверджує та контролює виконання;
- затверджує графік проведення практикантами залікових форм роботи;
- завчасно перевіряє складені практикантами конспекти проведення залікових форм роботи та консулює щодо їх організації;
- відвідує проведені практикантами відкриті перегляди і бере участь у їх обговоренні;
- перевіряє звітну документацію і виставляє оцінку за другу половину педагогічної практики;
- складає звіт за підсумками педагогічної практики та представляє його факультетському керівнику;
- бере участь у настановній і підсумковій конференціях з педагогічної практики.

У свою чергу, здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня четвертого року навчання зобов'язані:

- виконувати всі види робіт, передбачені програмою педагогічної практики;

- дотримуватися графіку роботи, затвердженого керівниками практики, і бути присутніми на практиці щоденно (крім вихідних та святкових днів) протягом шести годин (з 8.00 до 14.00, або з 11.00 до 17.00); своєчасно повідомляти керівників практики та вихователя-методиста ЗДО про причини відсутності і термін ліквідації заборгованості за пропущені дні;
- виконувати правила внутрішнього розпорядку освітнього закладу, розпорядження адміністрації та керівників практики (у випадку невиконання вимог, що ставляться до практиканта, здобувач вищої освіти може бути усуненим від проходження практики);
- брати активну участь у житті закладу дошкільної освіти (засіданнях педагогічної ради, святах, організаційній, громадській, культурно-масовій роботі тощо);
- бути взірцем працелюбності, освіченості, дисциплінованості, охайності, доброзичливості і толерантності у стосунках з дітьми, вихователями та батьками;
- вчасно і в повному обсязі подати на кафедри оформлену відповідно до встановлених вимог звітну документацію, а результати педагогічної практики представити на підсумковій конференції.

На період практики серед здобувачів, які проходять практику у тому чи іншому закладі дошкільної освіти, обирається староста групи. В обов'язки старости входить облік відвідування здобувачами вищої освіти бази практики та виконання доручень керівників практики.

Оцінювання практики відбувається з урахуванням результатів спостереження за діяльністю здобувачів вищої освіти у процесі практики на основі:

- визначення якості виконання кожного завдання;
- аналізу професійних рис практиканта (дисциплінованість, ініціативність, творче ставлення до справи та інші), його готовності надати допомогу працівникам закладу дошкільної освіти;

- думок, висловлених адміністрацією та педагогічними працівниками бази практики;
- аналізу змісту та якості звітної документації практиканта;
- участі практиканта у підсумковій конференції за результатами педагогічної практики.

За результатами педагогічної практики виставляється одна (єдина) оцінка. Результат оцінювання досягнень практикантів вноситься факультетським керівником у відомість обліку успішності та у залікові книжки здобувачів.

2. Зміст роботи та звітність здобувачів вищої освіти за результатами педагогічної практики

Робота здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня четвертого року навчання **під час перших трьох тижнів** практики передбачає виконання ними окремих функціональних обов'язків вихователя-методиста і здійснюється у певній послідовності. Послідовність реалізації завдань педагогічної практики розкривається в індивідуальному плані, який практикант складає на весь термін практики і на початку кожного тижня узгоджує з керівниками практики. Приклад оформлення індивідуального плану наведено нижче.

Індивідуальний план проходження педагогічної практики здобувача освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю «012 Дошкільна освіта» Петренко Світлани Валентинівни (термін практики: 27.01.20р. – 15.02.20р.)

№ з/п	Дата, день тижня	Зміст роботи	Відмітка про виконання
1.	27.01.20 понеділок	Ознайомлення з закладом дошкільної освіти, його типом, видом, спрямуванням, режимом роботи, умовами, створеними для реалізації інваріантної та варіативної складових Базового компоненту дошкільної освіти, матеріально-технічною базою. Вивчення Статуту ЗДО та річного плану роботи.	виконано
2.	28.01.20 вівторок	Бесіда з директором закладу дошкільної освіти, вихователем-методистом, ознайомлення з їх посадовими обов'язками. Перегляд документації вихователя-методиста. Аналіз планів роботи методичного кабінету, протоколів засідань педагогічної ради.	виконано

№ з/п	Дата, день тижня	Зміст роботи	Відмітка про виконання
3.	29.01.20 середа	Аналіз плану роботи вихователя-методиста та складання циклограми власної діяльності на перші три тижні практики.	виконано
4.	30.01.20 четвер	Консультація з вихователем-методистом та керівником практики щодо тематики та форми проведення методичного заходу для педагогічних працівників закладу дошкільної освіти; опрацювання літературних джерел та розробка конспекту проведення.	виконано
5.	31.01.20 п'ятниця	Робота у методичному кабінеті. Підготовка до організації і проведення семінару-практикуму «Моніторинг якості дошкільної освіти».	виконано
6.	03.02.20 понеділок	Здійснення поточного контролю у старшій групі №9. Відвідання та аналіз заняття з художньо-продуктивної діяльності (малювання на тему: «Природа взимку»), логіко-математичного розвитку (тема заняття: «Цифри загубились»); надання рекомендацій щодо вдосконалення освітньої роботи у групі.	виконано
7.	04.02.20 вівторок	Проведення семінару-практикуму «Моніторинг якості дошкільної освіти»; аналіз і обговорення помилок.	виконано
8.	05.02.20 середа	Консультація з вихователем-методистом та керівником з психолого-педагогічних дисциплін щодо тематики консультацій для батьків та молодих вихователів; опрацювання літературних джерел та складання планів проведення.	виконано
9.	06.02.20 четвер	Робота у методичному кабінеті. Розробка конспектів консультацій для батьків та молодих вихователів.	виконано

№ з/п	Дата, день тижня	Зміст роботи	Відмітка про виконання
10.	07.02.20 п'ятниця	Корегування текстів розроблених консультацій. Підготовка до їх проведення.	виконано
11.	10.02.20 понеділок	Здійснення поточного контролю у групах ЗДО. Відвідання та аналіз заняття з ознайомлення з природним довкіллям (тема: «Краса природи рідного краю», старша група №10), заняття з розвитку мовлення і культури мовленнєвого спілкування (тема: «Де живуть звуки», середня група №6); надання рекомендацій щодо вдосконалення освітньої роботи у групах.	виконано
12.	11.02.20 вівторок	Проведення консультації для молодих вихователів «Режимні моменти в дитячому саду: підйом дітей після сну»; аналіз і обговорення.	виконано
13.	12.02.20 середа	Проведення консультації для батьків «Розвиток дослідницьких навичок в сім'ї»; аналіз і обговорення.	виконано
14.	13.02.20 четвер	Здійснення поточного контролю у середній групі №6. Відвідання та аналіз заняття з ознайомлення з соціумом (тема: «Моє рідне місто»); надання рекомендацій щодо вдосконалення освітньої роботи у групі.	виконано
15.	14.02.20 п'ятниця	Робота у методичному кабінеті. Поновлення матеріалів методичного куточка; поповнення тематичної папки «Українські традиції».	виконано
16.	15.02.20 субота	Оформлення звітної документації та підготовка її здачі на кафедрі.	виконано

В індивідуальному плані мають бути відображені всі завдання педагогічної практики.

Зауважимо, що завдання педагогічної практики для більшої зручності об'єднано у блоки.

Під час виконання завдань першого блоку здобувачі вищої освіти ознайомлюються з закладом дошкільної освіти та особливостями організації освітнього процесу у ньому, документацією педагогічних працівників, зокрема директора закладу дошкільної освіти та вихователя-методиста.

Педагогічна практика здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня четвертого року навчання розпочинається із зустрічі з керівниками дошкільних установ. Директор закладу дошкільної освіти (за його відсутності на робочому місці – вихователь-методист) ознайомлює практикантів з його типом, видом, спрямуванням, режимом роботи, умовами, створеними для реалізації інваріантної та варіативної складових Базового компоненту дошкільної освіти, матеріально-технічною базою, інформує про стан укомплектування закладу дошкільної освіти дітьми, про педагогічні кадри, що здійснюють освітній процес у ЗДО, ознайомлює з їх посадовими обов'язками. Вихователь-методист розповідає про пріоритетні напрямки діяльності закладу, робить аналіз результатів освітньої та методичної роботи у ЗДО. Здобувачі вищої освіти проводять порівняльний аналіз посадових обов'язків директора закладу дошкільної освіти та вихователя-методиста (Додаток Б).

У перші дні практики здобувачі вивчають Статут ЗДО, річний план, ознайомлюються з комплексною та парціальними програмами, за якими здійснюється освітній процес у закладі дошкільної освіти. На основі вивчення складають рецензію на річний план роботи ЗДО, яку вміщують у щоденнику педагогічної практики. Особлива увага звертається на:

- структуру річного плану;
- основні завдання на навчальний рік, їх актуальність, конкретність формулювання;
- взаємозв'язок різних форм методичної роботи;

- взаємозв'язок різних форм організаційно-педагогічної роботи;
- плани та графіки, винесені у додатки.

У методичному кабінеті практиканти працюють і з іншою документацією закладу дошкільної освіти. Вони вивчають тематику засідань педагогічної ради, аналізують відповідні протоколи. У щоденнику педагогічної практики вони зазначають, чи відповідає тематика проведених засідань педагогічної ради річному плану, аналізують, як ведуться протоколи педагогічної ради, їх структуру, відповідність вимогам (приклад протоколу засідання педагогічної ради дивись у Додатку В).

З бесіди з вихователем-методистом практиканти дізнаються про особливості здійснення контролю за станом освітньої роботи у вікових групах закладу дошкільної освіти (комплексного та тематичного), керівництва роботою молодих вихователів, а також роботою з батьками вихованців дошкільної установи. Вони знайомляться з планом роботи вихователя-методиста, на основі якого складають власний план роботи вихователя-методиста закладу дошкільної освіти на перші три тижні педагогічної практики (циклограму діяльності).

Другий блок завдань передбачає виконання здобувачами вищої освіти обов'язків та функцій вихователя-методиста - здійснення практикантами контролю за якістю освітнього процесу у вікових групах, безпосередню їх участь у різних формах методичної роботи, організацію та проведення просвітницької роботи з батьками.

Протягом педагогічної практики здобувачі вищої освіти спостерігають за проведенням вихователями режимних процесів у групах: ранкового прийому дітей, ранкової гімнастики, сніданку, прогулянки, обіду, підготовки до сну; відвідують та аналізують заняття з різних розділів Освітньої програми, свята, розваги, проведені вихователями груп та іншими педагогічними працівниками; надають рекомендації щодо вдосконалення освітньої роботи у групі. Для виконання цього завдання практиканти завчасно добирають схеми аналізу різних

форм освітньої роботи з дітьми дошкільного віку і затверджують їх у вихователя-методиста закладу дошкільної освіти (можна також користуватися схемами аналізу, прийнятими у закладі дошкільної освіти). Результати аналізу оформляються на окремих бланках, а зміст спостережень детально фіксується у щоденниках педагогічної практики. Висновки, зроблені при цьому здобувачами, мають бути методично грамотними і не повинні повторюватись.

Наступним завданням цього блоку є виконання практикантами методичної роботи, організація якої є важливою функцією вихователя-методиста та директора закладу дошкільної освіти. Так, практиканти беруть участь в усіх формах методичної роботи, запланованих на період практики. За вказівками директора та вихователя-методиста здобувачі працюють над вдосконаленням роботи методичного кабінету дошкільної установи: добирають та систематизують нові матеріали, методичні розробки, виготовляють наочні посібники, атрибутику до ігор, складають анотації на нові посібники та публікації періодичних видань, організовують виставки тощо. Ця робота стисло описується у щоденнику педагогічної практики та відображується в індивідуальному плані роботи практиканта.

Відповідно до річного плану закладу дошкільної освіти, враховуючи результати діагностики та аналізу педагогічного процесу, практиканти готують і самостійно проводять одну із форм методичної роботи для педагогічних працівників ЗДО – теоретичний семінар, семінар-практикум тощо (Додаток Г). Зауважимо, що тема відкритого методичного заходу може бути запропонована і здобувачами вищої освіти або керівниками практики, але у цьому випадку обов'язковим є її попереднє узгодження з вихователем-методистом ЗДО. Важливою умовою при самостійному виборі теми є її актуальність для дошкільної педагогіки і психології та інноваційність. Також можуть бути враховані і наукові інтереси практикантів.

Після визначення теми методичного заходу здобувачі вищої освіти формулюють його мету і завдання, визначають методи та прийоми роботи з вихователями, добирають необхідний науково-теоретичний, методичний та

практичний матеріал, готують наочність, дидактичні посібники, складають рекомендації щодо використання набутих знань і умінь у практиці роботи з дітьми. При потребі, як на етапі підготовки, так і безпосередньо під час проведення, практиканти можуть залучити інших працівників, чітко визначивши їх роль. Конспект проведення методичного заходу перевіряється вихователем-методистом закладу дошкільної освіти та підписується керівниками практики, присутність яких на методичному заході є обов'язковою.

Важливим завданням педагогічної практики є розробка та проведення консультації для молодих вихователів. Тематика такої консультації обов'язково оговорюється з вихователем-методистом ЗДО, а сам конспект вимагає попереднього перегляду керівника практики з психолого-педагогічних дисциплін. Зміст таких консультацій не має бути описовим, а конспекти, крім мети та плану, мають містити і список використаної літератури. Практикант має добре володіти матеріалом, бути готовим для запитань вихователів. Присутність керівника практики з психолого-педагогічних дисциплін на цьому заході є також обов'язковою.

Крім проведення роботи з педагогічними працівниками, завданнями практики передбачені й організація та проведення просвітницької роботи з батьками вихованців, що також входить у перелік посадових обов'язків вихователя-методиста ЗДО. Заліковою формою проведення такої роботи є консультація для батьків вихованців будь-якої вікової групи з актуальної проблеми дошкільного виховання. Вимоги до підготовки і проведення консультації для батьків аналогічні вимогам до підготовки і проведення консультації для молодих вихователів (приклад оформлення консультації для батьків дивись у Додатку Д). Знання, уміння, навички, продемонстровані здобувачами вищої освіти при виконанні цього завдання, оцінюються керівником практики з психолого-педагогічних дисциплін.

Робота здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня четвертого року навчання **під час останніх двох тижнів** практики передбачає виконання ними функціональних обов'язків педагогічних працівників відповідно додатковим компетенціям.

Так, завданнями практики для здобувачів, які виконують обов'язки вихователя логопедичної групи, учителя-логопеда (**Додаткова компетенція «Логопедія»**), є:

- ознайомлення з системою логокорекційної роботи в ЗДО;
- ознайомлення з організацією роботи логопедичної групи, графіком роботи та документацією логопеда;
- ознайомлення з обладнанням логопедичного кабінету, систематизацією наочно-дидактичного матеріалу;
- спостереження за обстеженням дітей з мовленнєвими вадами, що проводить логопед;
- підготовка обладнання, наочності та мовленнєвого матеріалу для проведення логопедичного обстеження дітей з мовленнєвими порушеннями;
- самостійне проведення обстеження дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку (з обов'язковим заповненням протоколів обстеження, мовленнєвих карток з постановкою обґрунтованого логопедичного висновку);
- відвідування індивідуальних, підгрупових, фронтальних занять, які проводить логопед (з обов'язковим конспектуванням та обговоренням), перегляд розроблених ним конспектів;
- самостійне складання планів-конспектів індивідуальних, підгрупових та фронтальних логопедичних занять з обов'язковим їх затвердженням логопедом ЗДО або керівником практики;
- підготовка обладнання, наочності та мовленнєвого матеріалу для проведення індивідуальних, підгрупових та фронтальних логопедичних занять;
- самостійне проведення індивідуальних та підгрупових логопедичних занять з подальшим їх самоаналізом (рекомендації щодо організації та проведення

логопедичних занять подано у Додатку Ж; схему самоаналізу заняття – у Додатку З);

- взаємовідвідування індивідуальних, підгрупових і фронтальних логопедичних занять (з обов'язковим конспектуванням та аналізом);
- психолого-педагогічне спостереження за дитиною (за вибором) з обов'язковим занотовуванням даних у щоденнику педагогічних спостережень протягом усього періоду практики;
- складання психолого-педагогічної характеристики на дитину логопедичної групи (за результатами спостережень);
- розробка та проведення виховного заходу для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Завданнями практики для здобувачів, які виконують обов'язки музичного керівника (**Додаткова компетенція «Музичне мистецтво»**), є:

- спостереження за організацією музичної діяльності дошкільників у різних вікових групах;
- спостереження за співпрацею музичного керівника і вихователя під час проведення музичних занять, розваг, підготовки до свят;
- спостереження за самостійною музичною діяльністю дітей;
- відвідування та аналіз музичних занять, розваг, свят, що проводяться у закладі дошкільної освіти під час педагогічної практики;
- самостійне складання планів-конспектів музичних занять і розваг для дітей дошкільного віку;
- добір та самостійне виготовлення необхідних матеріалів для проведення музичних занять і розваг; участь в оформленні музичної зали та груп;
- самостійне проведення музичних занять у різних вікових групах ЗДО з їх подальшим самоаналізом;
- розробка та проведення виховного заходу для дітей конкретної вікової групи - музичної розваги - з її подальшим самоаналізом.

Орієнтовний музичний репертуар у різних вікових групах закладу дошкільної освіти представлено у Додатку И.

Завданнями практики для здобувачів, які виконують обов'язки вихователя групи, керівника гуртка з образотворчої діяльності (**Додаткова компетенція «Образотворче мистецтво»**), є:

- ознайомлення з системою естетичного виховання у закладі дошкільної освіти;
- вивчення різних форм роботи вихователя з дітьми з використанням засобів образотворчого мистецтва;
- відвідання та аналіз занять з художньо-продуктивної діяльності вихованців конкретної вікової групи, аналіз відповідності їх змісту календарному плану, програмовим вимогам та віковим особливостям дітей;
- спостереження за самотійною образотворчою діяльністю дошкільників;
- самотійне складання планів-конспектів пробних та залікових занять з художньо-продуктивної діяльності дітей дошкільного віку;
- розробка і виготовлення наочних, дидактичних матеріалів до пробних, залікових занять з художньо-продуктивної діяльності дітей дошкільного віку;
- підготовка до проведення та проведення занять з художньо-продуктивної діяльності у конкретній віковій групі (заняття з малювання, ліплення, аплікації або конструювання) та їх самоаналіз (зміст педагогічної роботи у різних вікових групах та орієнтовна тематика завдань з художньо-продуктивної діяльності дітей дошкільного віку представлені у Додатку К);
- самотійне складання конспектів двох бесід на художньо-естетичну тематику та подальше їх проведення у конкретній віковій групі;
- організація тематичних виставок дитячих робіт;
- участь у підготовці до проведення та проведенні виховних та тематичних заходів у закладі дошкільної освіти;
- участь у роботі гуртків з образотворчої діяльності;

- спостереження за організацією і проведенням роботи з батьками дітей у закладі дошкільної освіти;
- складання списку літератури з актуальних проблем дошкільної освіти та методики викладання образотворчого мистецтва у ЗДО; опрацювання літератури та систематизація списку використаних джерел.

Звітність здобувачів вищої освіти за результатами педагогічної практики

Після закінчення терміну педагогічної практики здобувачі вищої освіти готують звітну документацію і протягом трьох днів здають її для перевірки керівникам практики. Звітна документація готується кожним практикантом особисто і складається у дві папки.

У першу папку складається звітна документація за перші три тижні педагогічної практики. Для перевірки та оцінювання груповому керівнику та керівнику з психолого-педагогічних дисциплін надаються:

- індивідуальний план роботи практиканта на перші три тижні практики;
- складений практикантом план роботи вихователя-методиста на перші три тижні практики (циклограма власної діяльності);
- щоденник педагогічної практики, на окремих аркушах якого подається й аналіз Статуту ЗДО та складена практикантом рецензія на річний план;
- матеріали методичного заходу, проведеного практикантом (зі зразками наочних посібників чи інших матеріалів для роботи з дітьми);
- тексти консультацій для батьків та молодих вихователів;
- бланки аналізу 5 занять з різних розділів Освітньої програми або інших форм організації життєдіяльності дошкільників;
- звіт про проходження педагогічної практики, що має містити відомості про виконання практикантом усіх розділів програми практики протягом всього терміну її проведення (п'ять тижнів), аналіз її результатів, мати висновки і пропозиції тощо (зразок звіту подано у Додатку Е).

У другу папку складається звітна документація за останні два тижні педагогічної практики. Для перевірки та оцінювання керівникам з фаху надаються

• **здобувачами вищої освіти, які виконували обов'язки вихователя логопедичної групи, учителя-логопеда (Додаткова компетенція «Логопедія»):**

- план-графік проходження педагогічної практики (заповнюється на початку четвертого тижня, узгоджується з логопедом та керівником з фаху);

- щоденник педагогічних спостережень під час практики, де фіксуються всі види роботи кожного дня;

- протоколи та мовленнєві картки, що відображають проведення логопедичного обстеження дітей логопедичної групи (не менше, ніж на 3-х дітей; діти з різними мовленнєвими порушеннями);

- плани-конспекти індивідуальних логопедичних занять (не менше, ніж 3) з коротким самоаналізом кожного проведеного заняття;

- плани-конспекти підгрупових логопедичних занять (не менше, ніж 2) з коротким самоаналізом кожного проведеного заняття;

- план-конспект одного фронтального логопедичного заняття з коротким самоаналізом;

- наочно-дидактичний матеріал для проведення одного індивідуального логопедичного заняття;

- психолого-педагогічна характеристика на дитину з порушенням мовленнєвого розвитку;

- план-конспект виховного заходу для дітей з мовленнєвими порушеннями;

- звіт про проходження педагогічної практики протягом останніх двох тижнів.

• **здобувачами вищої освіти, які виконували обов'язки музичного керівника (Додаткова компетенція «Музичне мистецтво»):**

- індивідуальний план проходження педагогічної практики (заповнюється на початку четвертого тижня, узгоджується з музичним керівником та керівником з фаху);

- щоденник педагогічних спостережень;

- конспекти музичних занять та розваг для всіх вікових груп;
- протоколи обговорення занять з оцінкою їх проведення;
- аналіз сценарного плану свята (тема; ідея; композиція; дійові особи; конфлікт; художній образ; жанр; засоби театралізації; монтаж сценарного матеріалу)

- звіт про проходження педагогічної практики протягом останніх двох тижнів, що має містити аналіз проведеної роботи із вказівками своїх досягнень, недоліків, особистих побажань щодо подальшого удосконалення музично-педагогічної підготовки бакалаврів дошкільної освіти.

• **здобувачами вищої освіти, які виконували обов'язки вихователя групи, керівника гуртка з образотворчої діяльності (Додаткова компетенція «Образотворче мистецтво»):**

- індивідуальний план проходження педагогічної практики (заповнюється на початку четвертого тижня, узгоджується з вихователем та керівником з фаху).

- щоденник педагогічних спостережень;
- плани-конспекти залікових занять з образотворчого мистецтва;
- виготовлені наочні та дидактичні матеріали до залікових занять з образотворчого мистецтва;

- конспекти бесід на художньо-естетичну тематику;
- фото і відео художньо-продуктивної діяльності дошкільників;
- список літератури з актуальних проблем дошкільної освіти та методики викладання образотворчого мистецтва;

- звіт про проходження педагогічної практики протягом останніх двох тижнів.

Важливим документом, що складається педагогічними працівниками закладу дошкільної освіти і керівниками практики від університету, є характеристика здобувача вищої освіти як практиканта. Характеристика має містити оцінку виконання практикантом завдань практики за 100-бальною шкалою, бути підписаною директором та вихователем-методистом закладу

дошкільної освіти, на базі якого здобувач проходив педагогічну практику, та завіреною печаткою установи. Характеристика видається закладом дошкільної освіти лише керівникам практики (неприпустимим є передача керівникові характеристик здобувачами) і здається разом зі звітом практиканта факультетському керівнику. Термін зберігання характеристик та звітів здобувачів вищої освіти – п'ять років.

За результатами педагогічної практики проводиться підсумкова конференція, під час якої здобувачі вищої освіти доповідають про хід та результати практики (до доповідей обов'язково додаються фотографії з практики, демонструються виготовлені стіннівки). Участь практикантів у підсумковій конференції є обов'язковою і враховується при оцінюванні педагогічної практики.

Форма титульної сторінки звітної документації

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра теорії і технологій дошкільної освіти та мистецьких дисциплін

**ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
з педагогічної практики**

здобувача вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
четвертого року навчання
Спеціальність – 012 Дошкільна освіта
Додаткова компетенція - _____

(Прізвище, ім'я, по батькові)

Термін практики _____

Харків-2020

Посадові обов'язки директора та вихователя-методиста ЗДО

Директор закладу дошкільної освіти:

1.1. Забезпечує реалізацію державної політики в галузі освіти.

Забезпечує в межах своїх повноважень виконання Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», інших законодавчих і нормативних актів, фінансово-господарчих документів і здійснює на цій основі загальне управління закладом дошкільної освіти.

1.2. Визначає спільно з органами громадського самоврядування основні напрями розвитку закладу дошкільної освіти, представляє його інтереси в державних і громадських організаціях, укладає угоди з юридичними, фізичними особами.

1.3. Організовує роботу з реалізації завдань дошкільної освіти та забезпечує їхній рівень у межах державних вимог щодо змісту та обсягу.

1.4. Спільно з радою закладу дошкільної освіти:

- визначає стратегію, мету та завдання розвитку закладу дошкільної освіти;
- приймає рішення про програмне планування його роботи.

1.5. Здійснює розробку затвердження і впровадження програм розвитку закладу дошкільної освіти, річного плану, календарних планів, навчальних графіків, статуту і Правил внутрішнього трудового розпорядку та інших локальних нормативних актів і навчально-методичних документів.

1.6. Створює належне кадрове забезпечення:

- здійснює прийом та звільнення (за згодою засновника) педагогічних працівників відповідно до вимог чинного законодавства;
- здійснює прийом та звільнення обслуговуючого персоналу відповідно до вимог чинного законодавства;
- затверджує правила внутрішнього трудового розпорядку, розробляє посадові інструкції працівників та затверджує їх за погодженням із профспілковим комітетом;

- створює умови для підвищення професійної майстерності педагогів;
- забезпечує ведення основної нормативної документації з питань кадрової роботи;

- затверджує штатний розпис за погодженням із засновником закладу дошкільної освіти.

1.7. Вирішує навчально-методичні, адміністративні, фінансові, господарські та інші питання, що виникають у процесі діяльності закладу дошкільної освіти.

1.8. Планує й координує роботу всіх служб закладу дошкільної освіти.

1.9. Заохочує й стимулює творчу ініціативу працівників, підтримує сприятливий морально-психологічний клімат у колективі.

1.10. Визначає спільно з органом громадського самоврядування порядок і розміри преміювання працівників закладу.

1.11. Формує контингент вихованців відповідно до ст. 14 Закону України «Про дошкільну освіту» та статуту закладу дошкільної освіти, забезпечує їхній соціальний захист.

1.12. Забезпечує проходження державної атестації закладу дошкільної освіти.

1.13. Створює у закладі дошкільної освіти необхідні умови для організації харчування й медичного обслуговування дітей та працівників.

1.14. Забезпечує ефективну взаємодію й співпрацю з органами місцевого самоврядування, підприємствами та організаціями, громадськістю, батьками (особами, які їх замінюють).

1.15. Керує діяльністю педагогічної ради закладу дошкільної освіти; готує й проводить наради (виробничі, оперативні), відповідає за реалізацію завдань дошкільної освіти, визначених Законом України «Про дошкільну освіту».

1.16. Контролює відповідність форм, методів і засобів розвитку, виховання і навчання дітей їхнім віковим, психофізичним особливостям, здібностям і потребам.

1.17. Підтримує ініціативу щодо вдосконалення навчально-виховної роботи, заохочує творчі пошуки, дослідницько-експериментальну роботу педагогів.

- 1.18. Здійснює контроль за виконанням вимог Базового компоненту дошкільної освіти, змістом і ефективністю освітнього процесу.
- 1.19. Використовує відповідні методи вивчення педагогічної діяльності, готує матеріали про послідовність і результати освітнього процесу: накази, рішення, акти, довідки, звіти, тощо.
- 1.20. Організовує роботу з вивчення, узагальнення, впровадження перспективного педагогічного досвіду, інноваційних, ефективних технологій навчання та виховання в практику роботи закладу дошкільної освіти.
- 1.21. Створює умови для підвищення кваліфікації та фахової майстерності педагогічних працівників, організовує підготовку й проведення атестації.
- 1.22. Забезпечує виконання Колективного договору, створює необхідні умови для нормальної роботи громадського самоврядування, профспілкової організації.
- 1.23. Розпоряджається майном закладу дошкільної освіти, забезпечує раціональне використання державних коштів та коштів, що надходять в бюджет закладу з інших джерел.
- 1.24. Забезпечує облік, збереження й поповнення матеріально-технічної та навчальної бази, облік і збереження документації; організовує діловодство, ведення бухгалтерського обліку й статистичної звітності.
- 1.25. Здійснює організацію освітнього процесу відповідно до діючого законодавства про працю, міжгалузевих і відомчих нормативних документів та інших локальних актів з охорони праці і Статуту закладу дошкільної освіти; є начальником цивільного захисту об'єкту господарчої діяльності (заклад дошкільної освіти).
- 1.26. Забезпечує дотримання санітарно-гігієнічних, протипожежних норм і правил техніки безпеки, вимог безпечної життєдіяльності дітей і працівників.
- 1.27. Контролює виконання вимог законодавчих актів з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу.
- 1.28. Забезпечує безпечну експлуатацію інженерно-технічних комунікацій, обладнання і вживає заходів з приведення їх відповідно до діючих стандартів,

правил і норм з охорони праці; своєчасно організовує огляди й ремонт приміщень закладу дошкільної освіти.

1.29. Організовує впровадження пропозицій членів колективу, спрямованих на подальше покращення й оздоровлення умов проведення освітнього процесу.

1.30. Вносить на обговорення колективу пропозиції щодо організації роботи з охорони праці.

1.31. Звітується на зборах трудового колективу про стан охорони праці, виконання заходів з оздоровлення вихованців і працівників.

1.32. Проводить профілактичну роботу із попередження травматизму та зниження захворювань вихованців та працівників. На засіданнях ради закладу дошкільної освіти організовує звітування з питань профілактики травматизму.

1.33. Здійснює прийом нових працівників тільки за наявності позитивного висновку медичного закладу; контролює своєчасне проведення диспансеризації працівників і вихованців.

1.34. Забезпечує виконання директивних і нормативних документів з охорони праці, постанов органів управління освіти, державного нагляду й технічної інспекції.

1.35. Терміново повідомляє вищий орган управління освіти (засновника) про кожний нещасний випадок, що стався під час освітнього процесу, і що стався з вихованцем та працівником. Вживає можливих заходів щодо усунення причин, які викликали нещасний випадок, забезпечує необхідні умови для проведення своєчасного й об'єктивного розслідування відповідно до діючих положень.

1.36. Організовує спільно з профспілковим комітетом виконання щорічної угоди з охорони праці, проводить підсумки виконання угод з охорони праці один раз на півріччя.

1.37. Затверджує за узгодженням з профспілковим комітетом інструкції для працівників з охорони праці; у встановленому порядку організовує перегляд діючих інструкцій.

1.38. Призначає відповідальних осіб за дотримання вимог охорони праці у закладі дошкільної освіти і його підрозділах, організовує їхній інструктаж та атестацію.

1.39. Проводить вступний інструктаж з охорони праці з прийнятими на роботу особами, інструктаж на робочому місці з працівниками закладу, оформляє проведення інструктажів у відповідному журналі.

1.40. Планує й організовує у встановленому порядку періодичне навчання працівників закладу дошкільної освіти з питань охорони праці.

1.41. Періодично звітується на зборах трудового колективу про стан охорони праці та виконання заходів, приписів, інструкцій тощо.

1.42. Контролює забезпечення учасників освітнього процесу спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту.

1.43. Організовує розслідування нещасних випадків з учасниками освітнього процесу, затверджує акт про нещасний випадок під час освітнього процесу до чинних документів, проводить аналіз причин та розробляє заходи щодо попередження травматизму.

1.44. Вживає заходів спільно з профспілковим комітетом, батьківською громадськістю щодо удосконалення організації харчування, асортименту продуктів, створення умов для якісного приготування їжі; контролює виконання встановленого грошового показника вартості харчування.

1.45. Вживає заходів спільно з медичними працівниками по удосконаленню медичного обслуговування та оздоровлювальної роботи у закладі дошкільної освіти. Відповідає за організацію якісного проведення літнього оздоровлювального періоду у закладі дошкільної освіти.

1.46. Забезпечує:

- навантаження працівників з урахуванням їхніх психофізіологічних можливостей;
- дотримання оптимального режиму праці та відпочинку;
- виконання Колективного договору;
- створення необхідних умов для нормальної роботи громадського самоврядування, профспілкової організації.

1.47. Забороняє проведення освітнього процесу за наявності небезпечних та шкідливих факторів, які загрожують життю та здоров'ю вихованців чи працівників.

1.48. Проходить періодичне медичне обстеження.

1.49. Забезпечує організацію обліку соціально-педагогічного патронажу дітей старшого дошкільного віку, що не відвідують заклад дошкільної освіти, з метою забезпечення умов для здобуття ними дошкільної освіти.

1.50. Здійснює прийом відвідувачів, забезпечує конституційне право на звернення громадян згідно із чинним законодавством.

1.51. Дотримується веденням ділової документації, Інструкції з правил культури проведення співбесід, телефонних розмов, дотримується етичних норм поведінки в побуті і громадських місцях.

1.52. Щороку звітує про свою діяльність на загальних зборах колективу закладу та батьків або осіб, які їх замінюють. Забезпечує роботу ради закладу дошкільної освіти в період між загальними зборами.

Вихователь-методист закладу дошкільної освіти:

2.1. Організовує поточне і перспективне планування діяльності педагогічного колективу. Планує свою роботу, веде у встановленому порядку документацію.

2.2. Координує роботу вихователів та інших педагогічних працівників з виконання навчальних планів і програм.

2.3. Здійснює систематичний контроль за якістю освітнього процесу і об'єктивністю оцінки результатів освітньої підготовки дітей; відвідує заняття та інші види режимних процесів, що проводяться педагогічними працівниками закладу дошкільної освіти, аналізує їх форму та зміст, доводить результати аналізу до відома педагогів.

2.4. Організовує роботу методичного кабінету закладу дошкільної освіти відповідно до завдань, визначених Типовим положенням про методичний кабінет дошкільного закладу.

- 2.5. Надає допомогу педагогічним працівникам в оволодінні і розробці інноваційних програм і технологій.
- 2.6. Організовує просвітницьку діяльність серед батьків, приймає батьків (осіб, які їх замінюють) з питань організації освітнього процесу.
- 2.7. Складає розклад навчальних занять та інших видів освітницької, в тому числі культурно-розважальної, діяльності, забезпечує якісну і своєчасну заміну тимчасово відсутніх вихователів.
- 2.8. Забезпечує своєчасну підготовку встановленої звітної документації, контролює правильне і своєчасне ведення вихователями документації.
- 2.9. Бере участь у підборі та розстановці педагогічних кадрів, організовує підвищення кваліфікації і професійної майстерності, керує роботою методоб'єднань, підвищує свою кваліфікацію, професійний рівень, педагогічну майстерність, загальний культурний рівень.
- 2.10. Вивчає, узагальнює і розповсюджує передовий педагогічний досвід, аналізує результативність та ефективність професійної діяльності педагогічних працівників.
- 2.11. Здійснює організацію і проведення представницьких педагогічних заходів: педвиставок, творчих звітів, конкурсів, педчитань тощо.
- 2.12. Вносить пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу, бере участь в роботі педагогічної ради закладу дошкільної освіти.
- 2.13. Сприяє реалізації диференційованого підходу до вихованців, виявленню їх індивідуальних особливостей, розкриттю здібностей, таланту.
- 2.14. Бере участь у підготовці і проведенні атестації педагогічних працівників.
- 2.15. Здійснює заходи щодо забезпечення груп сучасним обладнанням, наочними посібниками і технічними засобами навчання, поповнення методичного кабінету науково-методичною, художньою літературою, періодичними виданнями.
- 2.17. Організує роботу з дотримання в освітньому процесі норм і правил охорони праці.
- 2.18. Здійснює контроль за безпечним станом обладнання, приладів і наочних технічних засобів навчання, які використовуються.

- 2.19. Організовує розробку і періодичний перегляд (не менше 1 разу на 5 років) інструкцій з охорони праці.
- 2.20. Інструктує безпосередньо підпорядкованих працівників з питань охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та пожежної безпеки з оформленням відповідної документації, складає інструкції з техніки безпеки, охорони праці педагогічних працівників.
- 2.21. Контролює систематичність проведення навчально-виховної роботи по охороні безпеки життєдіяльності дітей, відображення її в документації. Здійснює перевірку знань дітей.
- 2.22. Забезпечує виконання педагогічними працівниками покладених на них обов'язків щодо організації забезпечення безпеки життєдіяльності дітей, організовує виховну роботу у відповідності з нормами та правилами охорони праці.
- 2.23. Організовує з батьками заходи щодо попередження травматизму, дорожньо-транспортних пригод, нещасних випадків, які трапляються на вулиці та ін.
- 2.24. Проводить спільно з профспілковою організацією адміністративно-господарський контроль за дотриманням правил безпечного користування, зберігання навчальних приладів та обладнання, наочних посібників, меблів. Зупиняє освітній процес у приміщеннях ЗДО, якщо там створюється небезпечні для здоров'я працівників і вихованців умови.
- 2.25. Виявляє обставини нещасних випадків, що сталися з працівниками, вихованцями.
- 2.26. Повідомляє керівника закладу про нещасний випадок, що трапився. Організовує надання першої допомоги потерпілому.
- 2.27. В разі відсутності у закладі дошкільної освіти директора виконує його функції.
- 2.29. Дотримується етичних норм поведінки в закладі, побуті, в громадських місцях, які відповідають суспільному статусу педагога.

Приклад протоколу засідання педагогічної ради

Протокол № 1

засідання педагогічної ради
закладу дошкільної освіти №11

від 30.08.2019 Присутні: 17 чол.

Порядок денний:

1. Про результативність оздоровчо-профілактичної роботи та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку в літній період.

(Доповідає старша медична сестра закладу дошкільної освіти №11, Вежичаніна Л.В.)

2. Основні напрямки роботи педагогічного колективу в 2019/2020 навчальному році. Обговорення і затвердження річного плану.

(Доповідає директор закладу дошкільної освіти №11, Казанських І.В.)

3. Інформація про результати підготовки закладу дошкільної освіти до нового навчального року

(Доповідає вихователь-методист закладу дошкільної освіти №11, Іванченко Н.І.)

4. Затвердження форми планування освітньої роботи вихователями всіх вікових груп.

(Доповідає вихователь-методист закладу дошкільної освіти №11, Іванченко Н.І.)

5. Виставка дидактичних посібників, виготовлених вихователями до нового навчального року згідно завдань річного плану.

(Доповідає вихователь-методист закладу дошкільної освіти №11, Іванченко Н.І.)

СЛУХАЛИ:

Вежичаніну Л.В., старшу медичну сестру закладу дошкільної освіти №11, яка провела ґрунтовний аналіз оздоровчо-профілактичної роботи та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку у літній оздоровчий період. Вона

звернула особливу увагу присутніх на отриманих позитивних результатах у проведенні оздоровчо-профілактичної роботи та роботи з безпеки життєдіяльності з дошкільниками протягом літа, а також вказала на недоліки, розкрила причини їх виникнення та шляхи подолання.

(Текст доповіді додається).

ВИСТУПИЛИ:

1. Вежичаніна Л.В., старша медична сестра закладу дошкільної освіти №11, яка проаналізувала стан захворюваності дошкільників за літній період, порівнявши його з даними минулого року, відмітила позитивну динаміку у організації профілактичної роботи по запобіганню різного виду захворювань.

УХВАЛИЛИ:

1. Вважати проведення літньої оздоровчої кампанії задовільним, а проведену роботу якісною та ефективною.

2. Ознайомити батьків з результатами проведення літньої оздоровчої кампанії підчас проведення загальних батьківських зборів.

До 01.10.2019

Відповідальні: директор закладу дошкільної освіти, медична сестра.

СЛУХАЛИ:

Казанських І.В., директора закладу дошкільної освіти №11, яка розповіла про основні напрямки роботи педагогічного колективу у 2019/2020 навчальному році, повідомила про основні форми роботи з педагогами, дітьми, батьками, що були заплановані, проаналізувала роботу за 2018/2019 навчальний рік та підкреслила необхідність враховувати як позитивні досягнення, так і недоліки, які було визначено при підведенні підсумків роботи за минулий рік та плануванні на 2019/2020.

(Текст доповіді додається).

ВИСТУПИЛИ:

1. Іванченко Н.І., вихователь-методист закладу дошкільної освіти №11, яка повідомила про ті форми роботи з педагогами, що дозволять познайомитись зі змістом, краще усвідомити принципи роботи з дітьми та батьками на основі

Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина», запланованими на 2019/2020 навчальний рік.

2. Семенець А.М., вихователь закладу дошкільної освіти №11, яка підкреслила актуальність обраних річних завдань, їх відповідність пріоритетним напрямкам розвитку дошкільної освіти у 2019/2020 навчальному році.

3. Адаменко О.Л., вихователь, голова профспілкового комітету закладу дошкільної освіти № 11, яка запропонувала проголосувати за затвердження річного плану роботи без доповнень та змін, проаналізувала ефективність інноваційних педагогічних технологій з метою всебічного розвитку дошкільників, набуття ними основ життєвої компетентності.

УХВАЛИЛИ:

Ухвалити річний план роботи закладу дошкільної освіти №11 на 2019/2020 навчальний рік.

30.08.2017

Відповідальні: педрада.

СЛУХАЛИ:

Іванченко Н.І., вихователя-методиста закладу дошкільної освіти №11, яка підвела підсумки підготовки закладу дошкільної освіти до нового навчального року.

ВИСТУПИЛИ:

1. Прокшина І.В., вихователь закладу дошкільної освіти №11, яка розповіла про роботу, проведену в групах по підготовці до нового навчального року.

УХВАЛИЛИ:

1. Вважати підготовку закладу дошкільної освіти №11 до нового навчального року задовільною.

2. Вважати всі групи підготовленими до нового навчального року (недоліки усунути до 13.09.2019).

З 02.09.2019 по 13.09.2019

Відповідальні : адміністрація, вихователі груп.

СЛУХАЛИ:

Іванченко Н.І., вихователя-методиста закладу дошкільної освіти №11, яка запропонувала графічні види планування освітнього процесу на бланках для вихователів всіх дошкільних груп.

ВИСТУПИЛИ:

1. Прокшина І.В. вихователь закладу дошкільної освіти №11, яка запропонувала затвердити запропоновану графічну форму ведення плану без змін для вихователів, які мають стаж більше п'яти років, а для молодих спеціалістів затвердити розширений план написання в зошитах.

2. Адаменко О.Л., голова профспілкового комітету, вихователь закладу дошкільної освіти №11, внесла пропозицію проводити перспективне планування роботи з дітьми за допомогою комп'ютора.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити графічну форму планування освітньої роботи на бланках в групах №1, 3, 4, 6, 7, 9 та в групах №2(3р.ж.), 5(4 р.ж.), 8(5 р.ж.), 10(6 р.ж.) розширене планування освітньої роботи в зошитах.

30.08.2019.

Відповідальні: адміністрація.

2. Дозволити педагогам, які володіють навичками роботи на комп'ютері, проводити перспективне планування роботи з дошкільниками в електронному вигляді.

30.08.2019.

Відповідальні: адміністрація.

СЛУХАЛИ:

Іванченко Н.І., вихователя-методиста закладу дошкільної освіти №11, яка розповіла про посібники, презентовані вихователями на виставці. Вона проаналізувала якість посібників, їх відповідність віку дітей та вимогам Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина».

ВИСТУПИЛИ:

1. Певцова Г.М., вихователь закладу дошкільної освіти №11, яка підкреслила важливість придбання та розробки посібників згідно до вимог Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина».

УХВАЛИЛИ:

Вважати підготовку дидактичних посібників в групах задовільною та усунути наявні недоліки до 13.09.2019.

Відповідальні: вихователі груп, вихователь-методист.

Голова педради

/І.В. Казанських/

Секретар

/К.Ю.Речицька/

До питання організації та проведення семінарів та семінарів-практикумів у ЗДО

Ефективною формою навчання та підвищення кваліфікації педагогів, яка включає у себе ознайомлення вихователів з досягненнями теорії дошкільної освіти та практичне вправлення з різних питань організації освітнього процесу, є теоретичні семінари та семінари-практикуми. Ця форма роботи дає змогу встановити дієвий зв'язок між теорією та практикою дошкільної освіти.

Семінари та семінари-практикуми можуть проводитися як в окремому закладі дошкільної освіти, так і в районі, місті. Їх тематика може бути найрізноманітнішою: від глобальних теоретичних питань до тонкощів окремих методик.

Організатором семінарів та семінарів-практикумів у закладі дошкільної освіти можуть бути директор, вихователь-методист, досвідчений вихователь, автор передового педагогічного досвіду.

Ефективність семінарів та семінарів-практикумів залежить від правильного планування та ретельної підготовки. Плануючи семінари, семінари-практикуми, організатори та керівники визначають їх тему і мету. При цьому слід враховувати результати вивчення рівня професійної майстерності педагогів та загального аналізу освітнього процесу у ЗДО і виходити з найактуальніших на даний момент проблем, пріоритетних завдань розвитку дошкільної освіти. Крім того бажано, щоб обрана тематика давала змогу використати наявний передовий педагогічний досвід, результати інноваційної діяльності у закладах дошкільної освіти, а також новітні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології. Залежно від теми семінару та поставлених завдань, окреслюється обсяг та зміст теоретичного матеріалу і практичної роботи учасників.

Оволодіння новими технологіями навчання та виховання дітей вимагає від учасників семінарів високої активності. Оволодівши новими знаннями та навичками, вони мають продемонструвати свою здатність нешаблонно мислити,

працювати творчо, використовуючи здобуту інформацію, імпровізувати, розробляти власні технології навчання та виховання дітей.

Під час проведення семінарів та семінарів-практикумів використовується цілий спектр педагогічних методів та прийомів. Важливо, щоб всі вони спонукати педагогів до творчого пошуку. Зважаючи на це, вже на етапі планування слів передбачити різноманітні способи активізації учасників:

- пропонування вихователям конкретних ситуацій з практики роботи з дітьми;

Цей спосіб допомагає вибрати обґрунтоване рішення проблеми із багатьох запропонованих. Можна використовувати чотири види конкретних ситуацій:

- ситуації-ілюстрації, в яких описуються найпростіші випадки з практики і одразу дається рішення;
- ситуації-вправи, які потрібно вирішити, зробивши деякі вправи (скласти план конспекту, заповнити таблицю засвоєння дітьми того чи іншого розділу Освітньої програми);
- ситуації-оцінки, в яких проблема вже вирішена, але від педагогів вимагається дати її аналіз і обґрунтувати прийняте рішення та оцінити його;
- ситуації-проблеми, де конкретний приклад з практики пропонується як проблема, яку необхідно вирішити. На допомогу вихователям пропонуються запитання.

- діалог - це розмова двох або більше людей, їх бесіда, вільний обмін думками, що часто доповнюють характеристику різних сторін тієї проблеми, про яку йде мова;

- дискусія – розгляд та публічне обговорення суперечливого питання, проблеми; метод обговорення, при якому необхідно прийти до загальних позицій, вибравши оптимальне рішення серед різних точок зору;

- обговорення двох протилежних точок зору - педагоги висловлюють власне ставлення до проблеми і обґрунтовують його;

- навчання практичним умінням. Цей метод вимагає попередньої підготовки (необхідно вирішити, кому з вихователів яке доручення можна дати). Тривалість

його - не більше 5 хвилин. Найкраще, якщо він буде присвячений елементу з досвіду роботи.

- метод імітації робочого дня вихователя (педагогам дається характеристика вікової групи дітей, формулюються мета і завдання, які треба вирішити і пропонується протягом певного часу змодельовати свій робочий день. В кінці керівник організує обговорення усіх представлених моделей, аналізує позитивне, визначає недоліки);

- робота з інструктивно-директивними документами;
- аналіз дитячих висловлювань, дитячої поведінки, продуктів творчості;

Готуючи семінар та семінар-практикум, доцільно забезпечити його роздатковим матеріалом, в якому було б висвітлено основні ідеї та специфіка технологій, що вивчають у ході семінару. Ефективною є організація виставки з відповідної тематики, на якій можуть бути представлені новинки літератури, публікації періодичних видань, дитячі роботи, виготовлені учасниками семінару зразки наочності, посібники, атрибути, оформлений передовий педагогічний досвід та інші матеріали.

Приклад оформлення консультації для батьків (молодих вихователів)

Консультація для батьків на тему:

«Виховання у дітей гуманного ставлення до тварин засобами художньої літератури»

Мета: ознайомити батьків з важливістю дошкільного дитинства як періоду для виховання у дошкільників гуманного ставлення до тварин, розкрити можливості художньої літератури у цьому процесі.

План:

1. Виховання гуманного ставлення до тварин як важливе завдання морального виховання дитини старшого дошкільного віку.
2. Можливості художньої літератури як засобу виховання у дошкільників гуманного ставлення до тварин.
3. Перелік художніх творів, рекомендованих для читання дітям старшого дошкільного віку з метою виховання у них гуманного ставлення до тварин.

Життя людства в ХХІ столітті, на думку вчених, у вирішальній мірі залежить «від сфери освіти, від спрямованості і результативності навчання і виховання підростаючого покоління, від їх інтелектуальних, моральних якостей» (Б.С. Гершунський). Дошкільне дитинство - початковий етап формування особистості людини, її ціннісної орієнтації в навколишньому світі. У цей період закладається позитивне ставлення до себе і оточуючих людей, до природи. Закладені у цьому віці моральні та етичні пріоритети визначають життєвий шлях поколінь, впливають на розвиток і стан всієї цивілізації.

Важливим джерелом розвитку моральних почуттів дитини дошкільного віку є природа. З ранніх років дитина осягає її таємниці і секрети, вчиться спілкуватися з рослинами і тваринами, взаємодіє з ними, і ця взаємодія не завжди

буває природодоцільною. Часто маленька дитина діє з позиції сили: вона сильніша за черв'яків, метеликів, мурах, може їх ловити, топтати. І, що саме цікаве, дорослі дозволяють їй це робити. Нажаль, непоодиноким є і випадок, описаний у книзі «Про любов до живого» Б. Рябініним «Дитина лякає голубів. На перший погляд невинне заняття, але ж вона розважається, лякаючи їх. Їй подобається, що голуби, коли вона підходить, змахують крилами і відлітають, що її БОЯТЬСЯ, - і ось тут-то, так би мовити, і заритий собака, тут корінь і першопричина зла...» В результаті ж нашого заохочення у дитини формується уявлення про себе як таку, що легко впорається зі слабшим. Так, поки дитина мала, вона діє не усвідомлено, але пізніше це закріплюється і стає нормою поведінки в природі, а в подальшому - і нормою життя. Недоброзичливе ставлення до всього живого переходить в жорстокість не тільки до тварин, але й до людей.

Значні можливості для виховання ціннісного, гуманного ставлення до тварин містить художня література. Вона вчить дошкільника думати, аналізувати, формує моральну і культурну основу його особистості. Літературний матеріал містить чудові зразки гуманної та антигуманної поведінки, він активно впливає на почуття та розум дитини, розвиває її сприйнятливність, емоційність, що сприяє виникненню у дитини живого відгуку на різноманітні події. Завдяки емоційному характеру впливу художніх образів відбувається узагальнення закладеного у правилі змісту. Дитина не тільки вчиться робити правильні висновки, але й вчиться співчувати, співпереживати, проявляти доброту, турботу про тварин, цінувати їх життя.

В наші дні, коли у продажу з'явилося багато книг сучасних та, можливо, ще комусь невідомих авторів, особливо актуальним стає питання, що читати дитині та як обрати корисну книгу. Так, добирати художні твори необхідно за принципом «доступності» і з врахуванням вікових особливостей вихованців, а також залежно від конкретних виховних задач. Наприклад, з метою виховання у дітей старшого дошкільного віку гуманних почуттів до тварин можна використовувати такі казки, як «Гидке каченя» Г. Андерсена, «Сліпий кінь» К. Ушинського, «Сіра шийка»

Д. Маміна-Сибиряка, «Пригоди маленького цуценя» У. Діснея, оповідання О. Толстого «Жовтухін», Л. Толстого «Пташка», Л. Андрєєва «Кусака», В. Дурова «Наша Жучка», К. Паустовського «Квакша», «Кіт - ворюга», Л. Воронкової «Маленький Соколик», Є. Чарушина «Вовчєня», Л. Письменної «Богатир Жовте око», «Подарунок Морської Свинки», Н. Гаріна-Михайловського «Тьома і Жучка», М. Вінграновського «Гусєнятко», Г. Снегірьова «Шпак», М. Прішвіна «Хлоп'ята та утята», вірші «Він був зовсім один», «Поїхали» А. Барто, «На волю» Б. Грінченка, П. Грабовського «Метеличок» тощо. Вони познайомлять вихованців з безвідповідальним, байдужим і, навіть, жорстоким ставленням людей до тварин, навчають їх доброті й співчуттю. Деякі з цих творів покажуть дітям, як тварини відповідають на людське добро (наприклад, дикий рижий і завжди голодний кіт – крадій з оповідання К. Паустовського, коли його нагодували, здійснив неочікуваний та благородний вчинок – прогнав курей, які скльовували зі стола грєчану кашу, а рудий злодюжка з різними очима Жовте око, якого за провину вигнала господарка, став сміливим охоронцем і захисником дитячого садка, вихованці якого його підібрали); інші - продемонструють відданість цих істот людині та їх безмежний сум без неї; завдяки третім діти зрозуміють, що «жаліти також треба вміти», дізнаються, якої допомоги можуть потребувати тварини та як допомогти, не зашкодивши.

Зауважимо, що спілкування дитини з художнім текстом має бути щоденним. Зовсім не обов'язково читати дітям багато художніх творів, але важливо, щоб всі вони були високохудожніми та глибокими за змістом.

Читати можуть не тільки батьки, а й старші діти, бабусі і дідусі. Спільне читання - це прекрасна можливість з користю справи провести вечір в колі родини, відпочити, поспілкуватися, навчити дитину екологічно доцільно ставитись до тварин. Тож читайте та насолоджуйтесь!!!

Список використаної літератури:

1. Воспитание гуманных чувств у детей / Под ред. Л. Н. Прокопиенко, В.К. Котырло. К. : Рад.шк., 1987. 115 с.

2. Дитина : Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.]; наук. ред.: Г.В. Беленька, М.А. Машовець; МОН України, Київськ. ун-т імені Б. Грінченка. К.: Київськ. ун-т імені Б. Грінченка, 2016. 304 с.
3. Лисенко Н.В. Екологічне виховання дітей дошкільного віку. Львів: Світ, 1994. 144 с.
4. Плохій З.П. Формування у дітей дошкільного віку екологічної культури (теоретичні і методичні аспекти). К., 2010. 320 с.
5. Стежинки у Всесвіт. Хрестоматія: для дітей старшого дошкільного віку / уклад. Крутій К.Л. К. : Гімназія, 2011. 384 с.
6. Хрестоматія для дошкільнят 5-7 років [Текст] / упоряд. О. Шевченко [та ін.]. К. : Школа, 2000. 558 с.

Зразок загального звіту про проходження педагогічної практики

Звіт

**про проходження педагогічної практики
здобувача вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
четвертого року навчання**

**Петренко Світлани Валентинівни
(Спеціальність – «012 Дошкільна освіта».
Додаткова компетенція – «Логопедія»)**

Я, Петренко Світлана Валентинівна, проходила педагогічну практику на базі комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 374 комбінованого типу «Ясочка» Харківської міської ради» з 27.01.2019р. по 29.02.2019р.

Під час практики я ознайомилась з системою освітньої роботи в закладі дошкільної освіти - правилами внутрішнього розпорядку закладу, діяльністю педагогічного колективу, функціями та посадовими обов'язками керівника, вихователя-методиста; вивчила систему планування змісту дошкільної освіти в ЗДО. Я ознайомилась зі Статутом закладу дошкільної освіти, річним планом роботи, на який самостійно склала рецензію, проаналізувала плани роботи методичного кабінету, протоколи засідань педагогічної ради. Я ознайомилась з циклограмою діяльності вихователя-методиста, проаналізувала зміст організаційно-педагогічної, методичної роботи та контрольної-аналітичної діяльності, самостійно склала циклограму власної діяльності на перші три тижні практики.

Під час педагогічної практики я брала участь у різних формах методичної роботи. Так, мною було підібрано матеріали до семінару-практикуму «Моніторинг якості дошкільної освіти», розроблено та проведено консультацію для молодих вихователів «Режимні моменти в дитячому саду: підйом дітей після

сну» та консультацію для батьків вихованців середнього дошкільного віку «Розвиток дослідницьких навичок в сім'ї».

Крім організаційно-педагогічної та методичної роботи, я займалася й контрольно-аналітичною діяльністю - здійснювала контроль освітнього процесу у закладі дошкільної освіти. Протягом практики я відвідувала та аналізувала режимні процеси, заняття з різних розділів Освітньої програми.

Останні два тижні я працювала в логопедичній групі. Після ознайомлення з організацією роботи логопедичної групи, графіком роботи та документацією логопеда, я спостерігала за проведенням ним обстеження дітей з мовленнєвими вадами, відвідувала проведені ним логокорекційні заняття, аналізувала ефективність обраних методів та прийомів роботи з дітьми. Логопед допомогла мені підготувати обладнання та мовленнєвий матеріал для проведення логопедичного обстеження дітей з мовленнєвими порушеннями, методично грамотно заповнити протоколи обстеження, мовленнєві картки, постановити обґрунтований логопедичний висновок.

З дітьми логопедичної групи я проводила індивідуальні та підгрупові логопедичні заняття («Весела подорож язичка і пальчиків», «Автоматизація звуку [с] у фразовому мовленні», «Постановка звуку [ш]»; «Автоматизація звуку [р] в складах», «Диференціація звуків «с», «ш» в складах, словах та реченнях»), до яких самостійно підготувала обладнання, цікаву наочність та мовленнєвий матеріал. Крім того, для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку мною було розроблено та проведено виховний захід – розвагу «Подорож до казкового зимового лісу».

Протягом останніх двох тижнів я уважно спостерігала поведінкою дітей під час різних режимних процесів. На одну з дівчаток групи – Уварову Нелю - мною було складено психолого-педагогічну характеристику.

Я вважаю, що педагогічна практика відіграла вагомую роль у моєму фаховому становленні. Вона дала мені можливість не тільки систематизувати отримані під час навчання у педагогічному університеті знання та дозволила перевірити їх в умовах реального педагогічного процесу сучасного закладу

дошкільної освіти, але й озброїла мене вміннями і навичками організації та проведення методичної та логокорекційної роботи. Під час практики я набула й досвіду спілкування з батьками, що сприяло подальшому розвитку у мене організаційних та комунікативних здібностей, важливих для обраної мною професійної діяльності. Рівень моєї педагогічної майстерності підвищився, а бажання працювати за фахом – посилилося. Педагогічна практика була цікавою, а виконання завдань не викликало значних складнощів завдяки консультативній та методичній допомозі її керівників.

Здобувач вищої освіти

Петренко С.В.

Рекомендації щодо організації та проведення логопедичних занять

Однією з організаційних форм, за допомогою якої здійснюється виховання правильної вимови звуків, є індивідуальне заняття, задачею якого є, перш за все, робота над такими сторонами фонетико-фонематичного ладу мовлення, що важко засвоюються дітьми без спеціального навчання.

Змістом індивідуальних занять є робота з розвитку фізіологічного та мовленнєвого дихання, голосової функції, фонетичного і фонематичного слуху, виховання правильної вимови звуків, відпрацювання правильного відтворення звукоскладової структури слів. На таких заняттях учитель-логопед готує мовленнєві органи дитини до вимови тих чи інших звуків, формує кінестетичну основу артикуляторних рухів, домагається первинного вміння відтворити той чи інший звук, закріплює це вміння, забезпечує слухо-мовленнєву диференціацію схожих за своїми акустичними та артикуляційними ознаками фонем, сприяє формуванню інтонаційної виразності мовлення, зміцненню мимічної мускулатури. Хоча основна увага на занятті приділяється корекції та розвитку фонетико-фонематичного ладу, логопед має сприяти розвитку у дитини й інших сторін мовленнєвої системи: лексичного, граматичного ладу, навичок зв'язного мовлення. Важливим є розвиток сенсорних, моторних, інтелектуально-мнестичних функцій дитини, її емоційно-вольової сфери, виховання у неї рис гармонійної особистості. Зважаючи на вік дітей, провідною на занятті має бути ігрова діяльність. Саме у грі розвивається уява, творча фантазія дітей, комунікативні навички.

Індивідуальні заняття дають змогу максимально повно забезпечити особистісно орієнтований підхід до кожної дитини і у ланці розвитку слухового сприймання, і при подоланні у неї моторних труднощів. Саме індивідуальні заняття забезпечують оптимальний темп просування дитини у корекції фонетико-фонематичного ладу мовлення з урахуванням її психофізіологічних особливостей.

Тривалість індивідуального заняття – 10-15 хвилин залежно від віку та характерологічних особливостей дитини.

Підгрупові заняття за змістом подібні до індивідуальних занять, але більшість завдань діти вже мають виконувати самостійно, без допомоги дорослого. Особливістю таких занять є те, що на певному етапі корекційної роботи в підгрупі об'єднуються діти, у роботі з якими мають бути реалізовані схожі корекційні цілі і задачі. Наприклад, троє або четверо дітей із ротацізмом різної форми навчилися вимовляти звук [p] ізольовано, у складах і реченнях, але, зважаючи на те, що звук потребує довгої автоматизації у віршах, прислів'ях та поговірках, різних ситуаціях невимушеного мовленнєвого спілкування, у зв'язному мовленні, цілком доцільним є проведення не індивідуальних занять, а логопедичної роботи із зазначеною підгрупою дітей одночасно.

Через те, що ряд завдань виконується дітьми певною мірою самостійно, структура занять може включати більшу кількість етапів і більшу кількість вправ. Широко використовуються ігри, завдання і вправи для розвитку загальномовленнєвих навичок, слухового і зорового сприймання і пам'яті, фонематичних процесів, міміки, артикуляційної, дрібної та загальної моторики, голосу, дихання тощо. Необхідно відзначити, що правильно організоване заняття сприяє спонтанному розвитку мовлення, підтриманню позитивного емоційного стану дитини, зацікавленості та уваги, отже, і кращій результативності в засвоєнні знань, умінь та навичок.

Тривалість підгрупового заняття – 15-20 хв.

Для фронтального заняття вибирається звук, який правильно вимовляється всіма дітьми групи. Структура фронтальних занять з розвитку фонематичних процесів, закріплення правильної звуковимови та слухо-мовленнєвої диференціації звуків включає обов'язкові елементи:

Мета заняття:

- уточнення артикуляції даного звуку/звуків;
- виділення на слух фонем, яка вивчається;

- закріплення правильної вимови звуку/звуків із застосуванням мовленнєвого матеріалу різного ступеню складності.

Логопеду необхідно:

1. Підібрати вправи на закріплення правильної вимови звуку/звуків на доступному лексичному матеріалі.
2. Створити різні фонетичні умови для вимови звуку/звуків (діти можуть промовляти підібраний для них мовленнєвий матеріал голосно і тихо, з різним темпом, із зміною тембру голосу тощо).
3. Забезпечити розвиток фонематичного слуху та підготовку до звукового аналізу (виділяти звук із ряду звуків, із слів, вибирати ті предмети, малюнки, назва яких починається з указанного звуку, вставляти пропущений звук і називати все слово тощо).
4. Вводити вправи на розвиток гностичних, мнестичних, мисленнєвих функцій, дрібної моторики пальців рук.
5. Пропонувати завдання із зростанням їхньої складності.
6. Забезпечувати динамічність заняття, достатність ігрових моментів.
8. Виховувати у дітей контроль за своїм мовленням, діями та відповідями.

Заняття має складатися з п'яти основних етапів:

- 1) організації дітей;
- 2) повторення вивченого;
- 3) введення нового матеріалу;
- 4) закріплення нового матеріалу;
- 5) підведення підсумків і закінчення заняття.

Логопед до кожного етапу повинен дати чітку інструкцію, а в кінці заняття — диференційовану оцінку роботи кожної дитини (доцільно запропонувати вправи, виконання яких переконує, що мета досягнута). Структура заняття може бути такою:

1. Організаційний момент.
2. Повідомлення теми заняття.

3. Підготовчі вправи (повторення вже знайомого матеріалу, підготовка до роботи за означеною темою).

4. Основна частина може включати такі види роботи:

- характеристика звуку/звуків за артикуляційними та акустичними ознаками;
- фонетичні та фонематичні вправи (вимова звуку чи звуків, що вивчаються, в складах та складових сполученнях; вимова звуків в словах – із формуванням і закріпленням чіткого слухового та артикуляційного образу звуку/звуків, якщо робота над кількома звуками – їхня слухомовленнєва диференціація);
- динамічна пауза (фізкультхвилинка);
- робота над звуком/звуками на матеріалі речень;
- робота над звуком/звуками в зв'язному мовленні;
- підготовка до навчання грамоти у складі добукварного пропедевтичного періоду, розвиток фонематичного аналізу та синтезу.

5. Підсумок заняття.

Крім обов'язкових, вводяться додаткові елементи: голосові, дихальні та мімічні вправи; психогімнастика; креативні завдання (у тому числі на словотворчість); ігри та вправи на розвиток когнітивних процесів. Кількість, тип і характер таких елементів визначається задачами кожного конкретного заняття. Важливим є профілактичний напрям роботи з метою попередження дисграфії та дислексії. Це добірка завдань на розвиток мовного аналізу та синтезу; лексико-граматичних завдань; завдань на розвиток складних форм слухового та зорового сприймання, формування зорово-просторових уявлень тощо.

Схема самоаналізу логопедичного заняття

1. Місце проведеного заняття у системі занять з досліджуваної теми.
2. Обґрунтування цілей і виконання наміченого плану заняття.
3. Характеристика логопедом дитини (групи).
4. Мотивування відбору матеріалу для даного заняття.
5. Психологічна і педагогічна оцінка системи завдань і вправ, виконаних дітьми на занятті.
6. Мотивування вибору методів заняття, оцінка відповідності даних методів цілям і змісту заняття.
7. Задоволеність чи незадоволеність логопеда заняттям (його окремими частинами).
8. Заходи, намічені логопедом, щодо усунення зазначених недоліків.
9. Оцінка та обґрунтування досягнутих на занятті результатів.
10. Самооцінка як одна з умов творчої роботи логопеда.

Зауважимо, що самоаналіз заняття доцільно проводити відразу ж після його завершення, під впливом свіжих вражень, винесених із заняття. Такий самоаналіз буде початком підготовки логопеда до нового заняття.

**Орієнтовний музичний репертуар у різних вікових групах
(за Освітньою програмою для дітей від двох до семи років «Дитина»)**

Друга молодша група.

Орієнтовний музичний репертуар:

— слухання музики: «На прогулянку», муз. Л. Ревуцького; «Сумний дощик», муз. Д. Кабелєвського; «Листопад», муз. Т. Попатенко; «Восени», «Весною», муз. С. Майкапара; «Вальс снігових пластівців» (з балету «Лускунчик»), муз. П. Чайковського; «Дід Мороз», муз. Р. Шумана; «Проліски», муз. В. Каліннікова; «Дощик», муз. В. Косенка; «Дощик накрапає», муз. А. Александрова; «Марш», муз. Ю. Щуровського; «Гопак», муз. М. Лисенка; «Полька», муз. А. Жилінського;

- наочний матеріал для слухання музики: «Прогулянка осіннім парком», А. Горимисл; «Дощик накрапає», В. Рекуненко; «Осінь», І. Левітан; «Проліски», Г. Слободянюк; «Весною в лісі», І. Левітан; «Весна», О. Шовкуненко;

— співи:

- співаночки: «Кую, кую чобіток», укр. нар. примовка; «Сорока-ворона», укр. нар. примовка, обр. Я. Степового; «Печу, печу хлібчик», муз. В. Верховинського, сл. народні; «Ладки, ладки», укр. нар. забавлянка;

- пісні: «Раз, два, три!», муз. М. Ведмедері, сл. С. та Ю. Ходоси; «Дощик», муз. В. Костенка, сл. Є. Макшанцевої; «Осінь», муз. Н. Вересокіної, сл. А. Єрикєєва; «Осінь», муз. І. Островерхого, сл. П. Воронька; «Хмарка йшла на іменини», муз. І. Островерхого, сл. Г. Чубая; «Осінь у вінку калини», муз. І. Островерхого, сл. М. Пономаренко; «Останній листочок», муз. М. Ведмедері, сл. А. Камінчука; «Ой, зима», муз. М. Ведмедері, сл. М. Підгірянки; «Сніжок», муз. О. Зозулі, сл. К. Перелісної; «Перший сніг», муз. Л. Дичко, сл. В. Поліщука; «Ялинка», муз. Т. Шутенко, сл. М. Лисича; «Здрастуй, свято Новий рік!», муз. і сл. Д. Мулика; «Гей, весна іде!», муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної; «Подарунок мамі», муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної; «Мам вітаємо усіх», муз. і сл.

І. та Ю. Білоконь; «Маму вітають малюки», муз. Т. Попатенко, сл. Л. Миронової; «От яка бабуся», муз. О. Тілічеєвої, сл. Ю. Островського; «Про ляльку», муз. А. Філіпенка, сл. О. Пархоменка; «На луку», муз. і сл. Є. Макшанцевої; «Зацвіли ромашки», муз. М. Ведмедері, сл. М. Литвинця;

— музично-ритмічна діяльність:

- **вправи**: «Марш», муз. Е. Парлова; «Весела хода», муз. Г. Свиридова «Веселий марш»; «Коники скачуть», муз. Т. Попатенко; «М'ячі», муз. Т. Ломової; «Легко бігаємо», муз. М. Любарського; «Пройдемо у ворітця», муз. Е. Парлова, Т. Ломової; «Кішечка», муз. Т. Ломової; «На конячці», муз. О. Гречанінова; «Хто хоче побігати?», лит. нар. мелодія, обр. Л. Вишкарьова; «Вправи з брязкальцями», муз. А. Козакевич;

- **музичні ігри**: «Горобці та автомобіль», муз. Г. Фріда, М. Раухвергера; «Зайці і ведмідь», муз. Т. Попатенко; «Діти і ведмідь», муз. і сл. В. Верховинця; «Будуємо дім», муз. Т. Шутенко, сл. В. Кукловської; «Гра з різнокольоровими хусточками», укр. нар. мелодія «Ой за гаєм, гаєм», обр. Я. Степового; «Жмурка», муз. Ф. Флотова; «Гра з лялькою», муз. Ю. Шишакова; «Дідусь-садівник і козенята», муз. О. Гедіке; «Льотчики», муз. В. Нечаєва, Т. Ломової; «Злови в коло», муз. Б. Гундера, сл. В. Антонової; «Кішка і кошенята», муз. М. Раухвергера;

- **танці**: «Подружилися», муз. Т. Вількорейської; «Веселий танок», муз. Т. Шутенко; «Танок зайчика», муз. В. Барвинського («Зайчик»); «Туп-туп веселенько», укр. нар. мелодія, обр. М. Різоля; «Танок з листочками», муз. К. Стеценка; «Потанцюймо веселіше», укр. нар. мелодія, обр. І. Прача; «Танок із дзвіночками», укр. нар. мелодія; «Бігти до ялиночки», муз. В. Сметани («Полька»); «Танок з ляльками», укр. нар. мелодія, обр. М. Лисенка; «Будемо танцювати», муз. і сл. Н. Грановської, гарм. І. Кишка; «Танець з квітами», муз. М. Лисенка;

— гра на дитячих музичних інструментах: «Дрібушечки», укр. нар. примовка, обр. Я. Степового; «Веселий дзвіночок», муз. В. Кікти, сл. В. Татарінова; «Гра з дзвіночком», муз. А. Філіпенка, сл. Є. Макшанцевої;

«Бубон», муз. М. Кресева, сл. Н. Френкель; «Гра з брязкальцями», муз. А. Лазаренка, сл. В. Кукловської; «Барабанщик», муз. Г. Гриневича, сл. О. Благіної.

Середня група.

Орієнтовний музичний репертуар:

— слухання музики: «Марш», муз. Р. Шумана; «Марш», муз. О. Гречанінова; «Ранок», муз. Е. Гріга; «Сонячний зайчик», муз. В. Волкова; «Місяць», муз. С. Баневича; «Уночі», муз. М. Осокіна; «Канарка», муз. В. Моцарта; «Горобець», муз. Т. Ломової; «У гості» («Пішки», «На велосипеді», «На машині»), муз. І. Арсєєва; «У лісі» («Зайчик», «Ведмідь», «Лисиця», «Вовк»), муз. Т. Ломової; «Хвороба ляльки» (з «Дитячого альбому»), муз. П. Чайковського; «Нова лялька» (з «Дитячого альбому»), муз. П. Чайковського; «Жартівливий вальс - шарманка», муз. Л. Грабовського; «Дитячий вальс», муз. П. Чайковського; «Старовинний годинник із зозулею», муз. Н. Бачинської; «Музична скринька», муз. Ю. Некрасова; «Метелики», муз. О. Тілічєєвої; «Метелик», муз. Е. Гріга; «Скарга», муз. С. Майкапара; «Маленький жарт», муз. В. Селіванова; «Гопак», укр. нар. танець; «Полька», муз. М. Глінки;

• наочний матеріал до слухання музики: «Аю-Даг в туманний ранок» І. Айвазовського; «Місяць» С. Ковальчука; «Зоряна ніч» В. Ван Гога; «Гілка бузку і канарка» Ф. Толстого; «Ранок у сосновому лісі» І. Шишкіна; «Краплі роси» О. Самчук; ілюстрація до твору М. Гоголя «Тарас Бульба»;

— співи:

• співаночки: «Труби, Грицю, в рукавицю», муз. В. Верховинського, сл. народні; «Іде, іде, дід, дід», укр. нар. примовка, обр. Я. Степового; «Бім-бом», укр. нар. пісня, обр. Я. Степового; «Пес і кіт», чеська нар. примовка, укр. текст Н. Ткаченко; «Козо, козо, вилий воду», укр. нар. пісня; «Дрібушечки», укр. нар. примовка, обр. Я. Степового; «Зробимо коло», муз. В. Верховинця, сл. народні;

• пісні: «Чарівні слова», муз. Н. Горбенко, сл. Н. Балацької; «Добрим будь», муз. і сл. Н. Горбенко; «Вітерець», муз. В. Мацюка, сл. К. Перелісної;

«Співуча осінь», муз. Н. Шевченко, сл. В. Паронової; «Осінь», муз. М. Ведмедері, сл. Н. Краюткіної; «Осінь», муз. І. Кишка, сл. Т. Волгіної; «Золоті листочки», муз. і сл. С. Шевченко; «Кольоровий дощик», муз. М. Ведмедері, сл. Л. Руденко; «Капосний дощик», муз. М. Ведмедері, сл. К. Перелісної; «Прилетіли дві ворони», муз. І. Островерхого, сл. М. Пономаренко; «Падає сніг», муз. В. Клинка, сл. М. Познанської; «Зима», муз. Л. Дичко, сл. В. Лагоди; «Ялинка», муз. О. Швеця, сл. М. Лисича; «Запросини Діда Мороза», муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського; «Новорічна привітальна», муз. і сл. О. та В. Качан; «Новорічний хоровод», муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної; «Коляда», муз. О. Зозулі, сл. К. Перелісної; «Ой, щедрівко», муз. І. Островерхого, сл. В. Кленца; «Зимо, зимо, відступись!», муз. О. Швеця, сл. Л. Компанієць; «Іде весна весела», муз. І. Островерхого, сл. В. Гальченко; «Встала весна», муз. І. Островерхого, сл. Т. Шевченка; «Весняні краплини», муз. М. Дремлюги, сл. Г. Бойка; «Пісня про маму», муз. О. Швеця, сл. М. Сингаївського; «Пісня про матусю», муз. і сл. Ю. Михайленко; «Пісня про матусю», муз. А. Олейнікової, сл. Л. Ратич; «Промінці для бабусі», муз. Т. Розякіна, сл. В. Полинок; «Краплинки», муз. і сл. Н. Май; «Ранкова пісня», муз. М. Дремлюги, сл. О. Бродського, укр. текст Л. Клименко; «Лялечка Наталочка», муз. М. Дремлюги, сл. Г. Бойка; «Зелена пісенька», муз. Є. Калюжної, сл. В. Вікторова; «Прилетіла бджілка», муз. К. Мяскова, сл. Г. Бойка; «Веселі черевички», муз. А. Філіпенка, сл. І. Кульської;

— музично-ритмічна діяльність:

- вправи: «Марш», муз. М. Раухверегера; «Марш», муз. І. Берковича; «Вертушки», укр. нар. мелодія, обр. Я. Степового; «Горобчики» (фрагм. з опери «Рогнеда»), муз. О. Серова; «Веселі м'ячики», муз. М. Сатуліної; «Вправа з брязкальцями», «Екосез», муз. О. Жиліна; «Вправа з обручами», лат. нар. мелодія, обр. А. Донас; «Ведмідь і діти», муз. І. Берковича; «Знайди свій колір», білорус. нар. мелодія; «Жуки», угор. нар. мелодія, обр. Л. Вишкарьова; «Дудочка», муз. Т. Ломової; «Вправи з квітами», «Вальс», муз. О. Жиліна;

- музичні ігри: «Городня-хороводна», муз. Б. Можжевелова, сл. А. Пассової; «Хто швидше займе стільчик», естон. нар. мелодія; «Курочки та

півник», рос. нар. мелодія, обр. Г. Фріда; «Квач», муз. Й. Гайдна; «Гра з брязкальцями», муз. Ф. Флотова; «Гра Діда Мороза із сніжками» (фрагм. з балету «Спляча красуня»), муз. П. Чайковського; «Льотчики, на аеродром!», муз. М. Раухвергера; «Веселі музиканти», муз. А. Філіпенка; «Барабанщики», «Марш», муз. Е. Парлова; «Барабанщики», муз. Д. Кабалевського; «Колискова», муз. С. Левидова; «Знайди собі пару», муз. Т. Ломової;

- танці: «Танок з ляльками», укр. нар. мелодія, обр. М. Лисенка; «Танок - запрошення», укр. нар. мелодія; «Новорічний хоровод», муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної; «Танок сніжинок», муз. В. Моцарта; «Танок біля ялинки», муз. В. Курочкіна; «Танок дівчаток та зайчиків», муз. А. Філіпенка; «Веселий танок», муз. В. Семенова; «Танок з бубнами», укр. нар. мелодія, обр. М. Вериківського; «Парний танок», муз. О. Тілічєєвої; «Український танок», укр. нар. мелодія, обр. Г. Левкодимова; «Танок з вітами», муз. І. Арєєва;

— гра на дитячих музичних інструментах: «Гоп-гоп», укр. нар. примовка, обр. Я. Степового; «Іде, іде, дід, дід», укр. нар. примовка, обр. Я. Степового; «Сію, сію, посіваю», укр. нар. колядка; «Щедрик, ведрик», укр. нар. щедрівка; «Бім-бом», укр. нар. пісня, обр. Я. Степового; «Пес і кіт», чеська нар. примовка, укр. текст Н. Ткаченко.

Старша група.

Орієнтовний музичний репертуар:

— слухання музики: «Марш» (з опери «Любов до трьох апельсинів»), муз. С. Прокоф'єва; «Марш» (з балету «Лускунчик»), муз. П. Чайковського; «Старовинний марш», муз. М. Скорульського; «Рондо-марш», муз. Д. Кабалевського; «Колискова», муз. М. Римського-Корсакова; «Колискова», муз. Л. Ревуцького; «Колискова», муз. С. Шевченка; «Вальс», муз. Е. Гріга; «Вальс квітів», муз. Д. Шостаковича; «Повільний вальс», муз. Д. Кабалевського; «Жарт», муз. Й. Баха; «Клоуни», муз. Д. Кабалевського; «Гумореска», муз. А. Дворжака; «Гумореска», муз. В. Косенка; «Полька», муз. Д. Львова-Компанійця; «Полька», муз. С. Рахманінова; «Дитяча полька», муз. М. Глінки; «Гопак», укр. нар. танець;

«Козачок», муз. В. Кирейка; «Гопак» (фрагм. з опери «Сорочинський ярмарок»), муз. М. Мусоргського; «Сумна пісенька», муз. О. Гречанінова; «Сумна історія», муз. Д. Кабалевського; цикл «У зоопарку»: «Зебра», «Мавпочки», «Ведмідь», «Зайчики», муз. Т. Шутенко; «Качка з каченятами», «Слон», «Поні», муз. Т. Шутенко; «Черепаха», «Білочка», «Лисиця», муз. М. Степаненка; «Казочка», муз. С. Прокоф'єва; «Вечірня казка», муз. А. Хачатуряна;

- наочний матеріал до слухання музики: «Марш дерев'яних солдатиків», Д. Остин; «Стійкий олов'яний солдатик», Д. Пейшенс; «Колискова», О. Середина (Котляр); «Вальс на балі Мабілл», Ф. Ж. Ліндер; «Клоун з парасолькою», А. Колоколов; «Буковинський танець», А. Хомчик;

— співи:

- співаночки: «Вода, вода холодна», укр. нар. примовка; «Гриби», укр. нар. примовка; «Ковалі», укр. нар. примовка; «Бобер», укр. нар. примовка; «На зеленому горбочку», укр. нар. примовка; «Добрий вечір, щедрий вечір», укр. нар. щедрівка; «Коляд, коляд, колядниця», укр. нар. колядка;

- пісні: «Врожайна», укр. нар. мелодія, гарм. А. Філіпенка, сл. Н. Кукловської; «Ой, на горі жита много», укр. нар. пісня; «Яблучка», муз. Т. Шутенка, сл. Л. Реви; «Неслухняний гусак», муз. І. Островерхого, сл. Т. Артем'євої; «Осінь», муз. М. Ведмедері, сл. Г. Федун; «Кленові листочки», муз. і сл. Н. Грановської; «Листопад», муз. М. Ведмедері, сл. Л. Руденко; «Останні листочки», муз. М. Ведмедері, сл. Г. Федун; «Перший сніг», муз. Г. Гембери, сл. В. Чорної; «Святий Миколай», муз. і сл. Р. Пападинець; «Зимонька», муз. К. Мяскова, сл. Г. Бойка; «Білесенькі сніжиночки», муз. В. Верховинця, сл. М. Вороного; «Дід Мороз», муз. І. Островського, сл. М. Підгірянки; «Наша ялинка», муз. В. Таловирі, сл. Г. Бойка; «Віхола-метелиця», муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної; «Святкують Новий рік звірята», муз. В. Качана, сл. О. Качан; «Гарне свято», муз. І. Островерхого, сл. В. Кленца; «Веснянка», муз. В. Таловирі, сл. К. Перелісної; «Весняний вальс», муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної; «Все в мамі красиве», муз. В. Стеценка, сл. М. Турківського; «Мамина пісня», муз. О. Швеця, сл. М. Підгірянки; «Пісенька про бабусю», муз. А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної;

«Мама й тато», муз. і сл. Н. Май; «Писанка», муз. М. Ведмедері, сл. Н. Гуменюк; «Христос Воскрес!», муз. О. Зозулі, сл. К. Перелісної; «Хочу коника», муз. О. Швеця, сл. А. М'ястківського; «Суперечка», муз. І. Островерхого, сл. Т. Артем'євої; «Сонечко», муз. Ю. Рожавської, сл. Л. Реви; «Гарна наша Україна», укр. нар. пісня, обр. С. Файнтуха; «Рідний край», муз. І. Кишка, сл. П. Голубничого; «Будем козаками», муз. В. Ізотова, сл. А. Загрудного; «Наш садок», муз. Н. Лебедєвої, сл. Г. Таргоній; «Дитячий садок», муз. і сл. В. Лисенка;

— музично-ритмічна діяльність:

- вправи: «Марш», муз. М. Богословського, Д. Дешевова; «Маленький марш», «Передавання хусточки» («Мелодія»), «Вправа з м'ячами», «Вправа з уявним м'ячем», муз. Т. Ломової; «Бадьора хода» («Бадьорою ходю крізь ліс...»), муз. М. Чембержі; «Пружинка» («Етюд»), муз. О. Гнесіної; «Крок та біг», муз. Ф. Надененко; «Відійди - підійди», чеська нар. мелодія; «Вправа зі стрічками», укр. нар. мелодія, обр. Р. Рустамова; «Знайди своє місце в колоні», муз. Ю. Шишакова; «Звуження та розширення кола», муз. Ф. Шуберта; «Хлопчики та дівчата», англ. нар. мелодія, обр. Л. Вишкарьова; «Перемінний крок», рос. нар. мелодія; «Галоп», муз. Ф. Шуберта; «Вертушки», укр. нар. мелодія, обр. Я. Степового;

- музичні ігри: «Світлофор» («Машини»), муз. Ю. Чічкова; «Марш», муз. М. Богословського; «Не випустимо», муз. Т. Ломової; «Знайди собі пару», латв. нар. мелодія, обр. Т. Попатенко; «Кіт та миші», муз. Т. Ломової; «Веселі танцюристи», укр. нар. мелодія; «Оркестр», укр. нар. мелодія, обр. В. Полевого; «Гра з бубном», муз. М. Красєва; «Гра петрушок», муз. Т. Вількорейської; «Відважні вершники», муз. В. Вітліна; «Вершники» («Гра»), муз. В. Вітліна; «Будь спритним!», муз. М. Ладухіна; «Гра з хусточкою», укр. нар. мелодія, обр. Л. Ревуцького; «Кіт Васько», муз. Г. Лобачова, сл. Н. Френкель;

- танці: «Дружні пари» («Полька»), муз. Й. Штрауса; «Танок з іграшками», муз. Р. Равін; «Танок намистинок», муз. М. Черьомухіна; «Танок Снігуроньки та сніжинок», муз. Р. Глієра; «Танок гномів», муз. Ф. Черчеля; «Ой, минула вже зима», укр. нар. пісня, обр. І. Кишка; «Танок-запрошення», рос. нар. мелодія;

«Веселі діти», литов. нар. мелодія, обр. В. Агафоннікова; «Полька», муз. Л. Лядової; «Танцюйте, як я!», муз. В. Золотарьова; «Вишивання», чеська нар. пісня, обр. Ан. Александрова; «Український танок», укр. нар. мелодія;

— гра на дитячих музичних інструментах: «Дрібушечки», укр. нар. примовка, обр. Я. Степового; «Іди, іди, дощичку», укр. нар. примовка, обр. Я. Степового; «Щедрик, щедрик, щедрівочка», укр. нар. щедрівка; «Коляд, коляд, колядниця», укр. нар. колядка; «Ой, дзвони дзвонять», укр. нар. пісня, обр. Я. Степового; «Іди, іди, дід», укр. нар. пісня, обр. Я. Степового; «Вийди, вийди, сонечко», укр. нар. пісня, обр. Л. Ревуцького; «Ластівочка», укр. нар. пісня, гарм. Ю. Михайленка.

Художньо-продуктивна діяльність дітей дошкільного віку

Зміст педагогічної роботи та орієнтовна тематика завдань (за Освітньою програмою для дітей від двох до семи років «Дитина»)

Молодший дошкільний вік.

Зміст педагогічної роботи.

Малювання. Вчити дітей передавати у малюнку форму і колір предмета; малювати прямі, похилі й округлі лінії; зафарбовувати зображення широкими мазками.

Використовувати нетрадиційні техніки малювання (штампування, малювання пальчиками, долоньками, по вологому, крихітними повітряними кульками). Вчити використовувати білу фарбу для утворення відтінків кольору, пензлик - для домальовування окремих елементів зображення (наприклад: гарбуз дитина малює «печаткою» - картоплинкою, а хвостик домальовує пензлем), палітру, кольорову крейду, воскові олівці. Вчити дітей розташовувати додаткові зображення на аркуші, узгоджуючи їх з основними елементами малюнка, виконаними вихователем на індивідуальних аркушах або на папері для колективної роботи. Продовжувати вчити виконувати індивідуальні та колективні роботи.

Орієнтовна тематика завдань: «Сонечко і дощик», «Веселка», «Ходить гарбуз по городу», «Під пеньочком є грибочки», «Листопад», «Зайчик», «Новорічна ялинка», «Палац снігової королеви», «Підсніжники», «Братки», «Гроза», «Салют», «Персики», «Вишеньки-черешеньки».

Аплікація. Формувати у дітей уміння користуватися папером, клейстером. Формувати уявлення про властивості предметів, які використовуються на заняттях з аплікації. Вчити виготовляти кульки з м'якого паперу (серветок) та наклеювати їх на шаблон.

Вчити дітей орієнтуватися на папері, розрізняти кольори та розпізнавати геометричні фігури (круг, квадрат, трикутник), використовувати їх для створення нескладних предметних та сюжетних композицій. Вчити викладати готові форми на папері, намащувати заготовки клеєм.

Формувати естетичне сприйняття дійсності, бажання створювати красу своїми руками, прикрашати побут створеними речами, дарувати їх. Розвивати творчі здібності.

Орієнтовна тематика завдань: «Осіnnий букет», «Чашка», «Смішарики», «Візерунки на вікні», «Снігова баба», «Прикраси на ялинку», «Гілочка мімози», «Котики вербові», «Бузок», «Свинка Пепа», «Метелики», «Курчатко».

Ліплення. Поглиблювати знання дітей про властивості пластичних матеріалів (солоне тісто, глина). Вчити користуватися підставками, стеками. Продовжувати вправляти дітей у знайомих прийомах ліплення та навчати новим, як-от: скочування, сплющування, примазування, защипування. Навчати вмінню передавати об'ємну форму в процесі ліплення. Вчити з'єднувати різні частини виробу. Формувати вміння створювати елементарне площинне зображення на папері, використовуючи прийоми скочування, розкочування, розплющення, розтягування, розмазування.

Орієнтовна тематика завдань: «Кульки», «Ягідки», «Яблучка», «Колобки», «Пірамідка», «Гусінь», «Равлик», «Квіти», «Частування для ляльки», «Горішки для білочки», «Іграшковий посуд», «Снігова баба», «Варенички», «Бурулька», «Олівці», «Лялька-неваляйка», «Парканчик», «Пташка», «Їжачок», «Качечка з каченятами», «Веселий поїзд».

Середній дошкільний вік.

Зміст педагогічної діяльності.

Малювання. Продовжувати вчити дітей користуватися олівцями, пензлем і фарбами, домальовувати деталі, зафарбовувати предмет не виходячи за його контур. Вчити змішувати фарби для утворення іншого кольору, використовуючи ігрові прийоми та нескладне експериментування. Навчати розташовувати

зображення на аркуші таким чином, щоб воно мало естетичний вигляд; створювати малюнки, використовуючи різні засоби виразності (колір, форму, композицію). Продовжувати використовувати нетрадиційні техніки малювання, формувати у дітей естетичний смак.

Орієнтовна тематика завдань: «Веселка», «Акваріум», «Ваза», «Котик Мурчик», «Жуки сонечка», «Осіньне дерево», «Ялинковий хоровод», «Зимові візерунки», «Посилка з фруктами», «Захід зимового сонця», «Ой летіли ластівочки», «Стільниковий телефон», «Павич», «Тюльпани для мами», «Зоряне небо», «Їжачок», «Загадки із грядки», «Метелики».

Аплікація. Вчити дітей користуватися ножицями, вирізати по прямій, косій та округлій формах. Вчити дітей охайно користуватися клеєм, пензликами для наклеювання, підставками для пензликів, серветками для промокання. Використовувати для аплікації готові форми з різних матеріалів (засушені рослини, пір'я, клаптики тканин, хутра, пластику тощо). Частково навчати елементам техніки колажу (бажано не використовувати на заняттях продукти харчування, а саме: крупи, макаронні вироби тощо).

Орієнтовна тематика завдань: «Кольорова травичка», «Білетики», «Монетки», «Прикраси на ялинку», «Килимок», «Зимові візерунки», «Санчата», «Вийди, вийди сонечко», «Букет для матері», «Сади цвітуть», «Вишеньки-черешеньки», «Картата сорочка», «Капітошка і хмаринка», «Улюблені пухнастики».

Ліплення. Продовжувати удосконалювати навички дітей з ліплення. Вчити новим прийомом: загострення та заокруглення країв, вдавлювання матеріалу для ліплення у предмети різної форми для отримання відбитку, згинання країв сплющеної форми, згладжування поверхні виробу. Навчати дітей прийомом декорування (виготовлення дрібних деталей та прикрашання ними художнього образу). Сприяти удосконаленню у дітей навичок роботи зі стекою (нанесення рельєфів). Формувати відчуття форми, скульптурної композиції.

Орієнтовна тематика завдань: «Дарунки осені», «Грибна галявинка», «Їжачки», «В гостях у казки» (виготовлення персонажів казок для настільного

театру «Рукавичка», «Троє поросят», «Маша і Ведмідь», «Пан Коцький», «Сірко», «Солом'яний бичок» та ін.), «Рамка для фото», «Сервіз для ляльки», «Ваза для квітів».

Старший дошкільний вік.

Зміст педагогічної діяльності.

Малювання. Продовжувати навчати дітей доцільно використовувати різноманітні засоби образотворчої діяльності залежно від бажаного результату. Розширювати уявлення про кольоровий спектр, значення кольору для передачі фактури, настрою, оригінальності зображення. Вчити поєднувати різні техніки малювання. Вчити малюванню з натури (на пленері), за уявою. Вчити використовувати силуети різних зображень для обведення пензликами різних номерів (№ 1, 2, 3). Навчати технікам зафарбовування, створення тла. Вчити елементам декорування предметів, використовуючи українські народні регіональні традиції та сучасні підходи, що застосовуються у декоративно-ужитковому мистецтві. Стимулювати дитячу ініціативність, бажання домовлятися, ділитися творчим задумом, узгоджувати дії під час виконання колективних робіт.

Орієнтовна тематика завдань: «Спогади про літо», «Країна фарб», «Барвистий килим осені», «Декорування дощечки», «Сльози осені», «Відлітають журавлі...», «Кришталевий передзвін», «Афіша на новорічне свято», «Пташиний карнавал», «Майстерня українського народного розпису», «Запрошення на українські вечорниці», «Афіша на свято Стрітіння», «Запрошення на Масляну», «Тендітні підсніжники», «Портрет мами», «Рамочка для картини», «Писанка», «Великодня листівка», «Заквітчана земля», «Моє місто — мій дім», «Рушник на щастя», «Зоряне небо», «Оживи казку», «Малюнки на асфальті», «Сестрички-полунички», «Наша грядка», «Наш садочок», «Літній дощик».

Аплікація. Продовжувати навчати правильно користуватися ножицями, використовувати раціональні прийоми симетричного вирізання з паперу, складеного навпіл. Навчати технікам обривання та силуетного вирізання. Навчати

прийомам використання в аплікації різних предметів (засушених частин рослин, шматочків шкіри, тканин, хутра, намистинок, пайєток, пір'я). Знайомити та вправляти у техніці квілінгу.

Орієнтовна тематика завдань: «Грибочки для білочки», «Фрукти у вазі», «Запрошення на свято осені», «Казковий птах», «Золота осінь», «Новорічна листівка», декоративне панно «На гостини до Зими» (підготовка дітьми елементів для панно впродовж кількох занять, основу готує вихователь), «Подарунок для матусі», «Вербові котики», «Святковий пиріг», «Пасхальний кошик», «Сади цвітуть», «У бабусі на подвір'ї розкидають кури пір'я», декоративне панно «А вже красне сонечко припекло» (підготовка дітьми елементів для панно впродовж кількох занять, основу готує вихователь).

Ліплення. Формувати у дітей навички ліплення, які дають змогу більш точно передавати особливості предметів (кільцеве наліплювання, виймання глини тощо). Навчати декоративним прийомам ліплення (оборка, гравірування, нанесення рельєфів стекою та штампиками). Розвивати дрібну моторику, координацію рухів, посидючість. Сприяти творчій ініціативі дітей. Стимулювати задоволення дітей від результатів діяльності заохоченням, схваленням, підкресленням значущості їхніх зусиль для отримання позитивного результату.

Орієнтовна тематика завдань: «Вийшла курочка гуляти», «Семеро козенят», «Троє поросят», «Декоративна тарілочка», «Підсвічник», «Пташки в годівниці», «Кухлики», «Глечики», «Снігуронька», «Новорічний хоровод», «Зимові розваги», «Кумедні звірята», «Рамочка для фото», «Цукерниця», «Дюймовочка», «Підвіс», «Кулон», «Намисто для мами», «Прикрашаємо наш садочок» (посуд, декоративні пластини, вази, підставки для олівців, пензликів).

Навчальне видання

Грицкова Юлія Валеріївна

**ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
[для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
четвертого року навчання]**

Відповідальний за випуск: Грицкова Ю.В.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Підписано до друку 18.10.2019р. Формат 60x84/16 Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 5,1

Зам № 28/10. Тираж 100 прим. Ціна договірна.

Надруковано

Видавництво МОНОГРАФ

ФОП Іванченко І. С.

пр. Тракторобудівників, 89-а/62, м. Харків, 61135.

Тел.: +38-093-40-243-50, +38-050-40-243-50.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи

До державного реєстру видавців, виготівників та розповсюджувачів

Видавничої продукції серія ДК №4388 від 15.08.2012 р.

www.monograf.com.ua